

**UCHWAŁA NR XXVIII/245/2026
RADY GMINY KŁODAWA**

z dnia 26 sierpnia 2026 r.

w sprawie przyjęcia aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2023-2033

Na podstawie art. 10e oraz art. 10f ust. 4 i 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2026 poz. 662 z późn. zm.) oraz art. 3 pkt 3, art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. 2025 poz. 198 z późn. zm.), w związku z uchwałą nr XIII/127/2025 Rady Gminy Kłodawa z dnia 16 kwietnia 2025 r. w sprawie przystąpienia do opracowania aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2023-2033 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji zmienionej uchwałą nr XVIII/176/2025 Rady Gminy Kłodawa z dnia 29 października 2025 r. oraz uchwałą nr XXII/202/2026 Rady Gminy Kłodawa z dnia 4 marca 2026 r. uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się aktualizację Strategii Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2023-2033, stanowiącą załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kłodawa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Kłodawa

Gerard Mirosław Bieryło

Strategia Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2023-2033

Aktualizacja 2026 r.

Spis treści

1. Wstęp	4
2. Wnioski z diagnozy	5
2.1. Sfera społeczna	5
2.2. Sfera gospodarcza	10
2.3. Sfera przestrzenna	13
2.4. Synteza diagnozy i wyzwania rozwojowe	18
3. Wizja, misja oraz cele rozwoju gminy Kłodawa	21
4. Cele oraz kierunki rozwoju gminy Kłodawa	27
4.1. Cel strategiczny I: Konkurencyjna gospodarka lokalna	27
4.2. Cel strategiczny II: Sprawny i efektywny system usług publicznych warunkujący odpowiednią jakość życia, pracy i bezpieczeństwa mieszkańców	29
4.3. Cel strategiczny III. Wysoka jakość środowiska i funkcjonalna przestrzeń	34
5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Kłodawa	38
5.1. Struktura sieci osadniczej gminy Kłodawa wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych	38
5.2. System powiązań przyrodniczych na obszarze gminy Kłodawa	40
5.3. Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych	49
5.4. Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej	51
5.5. Docelowy model struktury funkcjonalno-przestrzennej	56
6. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie	58
6.1. Ogólne wyzwania polityki przestrzennej gminy Kłodawa	58
6.2. Rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej	61
7. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa	65
8. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy	68
9. System zarządzania strategią	69
9.1. Zasady wdrażania i monitoringu	69
9.2. Ramy finansowe i źródła finansowania	70

9.3. Wytyczne dla sporządzania dokumentów wykonawczych.....	71
9.4. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	73
10. Spójność strategii rozwoju gminy ze strategią rozwoju województwa	75
11. Spójność strategii rozwoju gminy ze strategią ponadlokalną.....	78
12. Spis map, rysunków, tabel i wykresów.....	80

1. Wstęp

Strategia Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2023-2033 opracowana została w oparciu o art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2025 poz. 198), art. 10 f ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2026 poz. 662), a także uchwałą Nr XIII/127/2025 Rady Gminy Kłodawa z dnia 16 kwietnia 2025 r. w sprawie przystąpienia do opracowania aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2023-2033 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji, zmienionej uchwałą Nr XVIII/176/2025 Rady Gminy Kłodawa z dnia 29 października 2025 r. oraz uchwałą Nr XXII/202/2026 Rady Gminy Kłodawa z dnia 4 marca 2026 r.

Proces formułowania Strategii, w tym określenie głównych wyzwań rozwojowych na etapie diagnozy, celów, kierunków działań, wskaźników monitorujących realizację strategii, oparty został na zasadach partnerstwa lokalnego – podczas konsultacji społecznych – przy zaangażowaniu przedstawicieli życia społecznego, gospodarczego oraz politycznego.

Strategię opracowano z uwzględnieniem zasad zgodności programowej z podstawowymi dokumentami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi.

Prace nad tworzeniem części strategicznej rozpoczęto od oceny aktualności wizji i misji rozwoju, po zakończeniu prac diagnostycznych. Następnie zostały zaktualizowane i określone cele strategiczne oraz kierunki działań. W strategii położono nacisk na wytyczne prowadzenia polityki przestrzennej gminy. Model funkcjonalno-przestrzenny wskazuje na oczekiwane zmiany w sposobie funkcjonowania gminy po zrealizowaniu celów strategicznych.

Strategia Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2023-2033 jest dokumentem, który wytycza ścieżkę rozwoju lokalnego w perspektywie wieloletniej. W dokumencie uwzględniono opinie, zgłoszone potrzeby mieszkańców, liderów lokalnych oraz zewnętrzne czynniki rozwoju.

Rysunek 1. Schemat prac nad aktualizacją Strategii Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2023-2033

Źródło: Opracowanie własne

2. Wnioski z diagnozy

2.1. Sfera społeczna

Sytuacja demograficzna

Gmina Kłodawa w latach 2017–2023 charakteryzowała się wyraźnym i stabilnym wzrostem liczby ludności – z 8 506 osób w 2017 roku do 9 335 osób w 2023 roku (+9,75%). Wzrost ten nie był efektem przyrostu naturalnego, który pozostawał ujemny, lecz silnego dodatniego salda migracji. Najwyższe wartości migracyjne odnotowano w latach 2021–2022. Kłodawa jest gminą podmiejską o wysokiej atrakcyjności osiedleńczej, szczególnie dla mieszkańców Gorzowa Wielkopolskiego, co znajduje potwierdzenie w przewadze migracji z miast nad migracjami ze wsi.

Mimo dodatniego salda migracji, gmina Kłodawa doświadcza widocznego procesu starzenia się ludności. Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym wzrosła w analizowanym okresie o 36%, a wskaźnik osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wzrósł z 22,7 do 30,3. Udział osób w wieku 65+ wzrósł z 11% do 14,8%. Wskaźniki te, choć niższe niż średnie dla

kraju i województwa, wskazują na konieczność planowania usług społecznych z uwzględnieniem rosnących potrzeb osób starszych.

Na tle województwa i kraju gmina Kłodawa wyróżnia się relatywnie wysokim udziałem dzieci i młodzieży, co jest efektem napływu rodzin z dziećmi oraz dodatniego bilansu migracyjnego. W szczególności grupy wiekowe 0–19 lat są liczniejsze niż w poprzednich dekadach, co znajduje potwierdzenie w danych porównawczych z lat 2003, 2013 i 2023. Świadczy to o potrzebie inwestycji w edukację, infrastrukturę opiekuńczą i ofertę dla młodych mieszkańców.

Spadek liczby osób młodych w wieku 25–34 lat to istotne wyzwanie rozwojowe. Mimo wzrostu liczby dzieci i seniorów, zauważalny jest spadek liczby osób w wieku 25–34 lata, kluczowych z punktu widzenia rynku pracy, zakładania rodzin i wzrostu dzietności. W 2023 roku wskaźnik ten wyniósł 111,79 na 1000 mieszkańców (spadek z poziomu 166,38 w 2017 roku). Zjawisko to może mieć wpływ na przyszły potencjał demograficzny i gospodarczy gminy, szczególnie jeśli nie zostanie zahamowane.

Od 2018 roku w gminie notowany jest ujemny przyrost naturalny, co wynika z malejącej liczby urodzeń (najniżej – 40 w 2022 roku) oraz relatywnie wysokiej liczby zgonów. W 2023 roku przyrost naturalny wyniósł -23 osoby. Pomimo niewielkiej poprawy w stosunku do lat pandemii, zjawisko to utrzymuje się, a bez wsparcia migracyjnego prowadziłoby do spadku liczby ludności.

Wskaźnik salda migracji na 1000 mieszkańców w Kłodawie należy do najwyższych w regionie i kraju (15,19 w 2023 roku, podczas gdy średnia krajowa to 3,21). Taka tendencja świadczy o wyjątkowej atrakcyjności gminy jako miejsca do życia. Zjawisko suburbanizacji, rozwój infrastruktury, bliskość Gorzowa Wielkopolskiego i poprawiające się warunki życia stanowią główne czynniki migracyjne.

Z jednej strony gmina rozwija się demograficznie dzięki migracjom, z drugiej – doświadcza starzenia się społeczeństwa i malejącej liczby osób w wieku rozrodczym. Te rozbieżne tendencje wymagają równoczesnego inwestowania w infrastrukturę społeczną dla dzieci i młodzieży oraz w usługi opiekuńcze i zdrowotne dla osób starszych. Równowaga pomiędzy tymi potrzebami będzie kluczowa w planowaniu dalszego rozwoju.

Mieszkalnictwo

W gminie Kłodawa dominuje mieszkalnictwo jednorodzinne, co jest charakterystyczne dla obszarów wiejskich i znacząco wpływa na kształt lokalnej polityki mieszkaniowej. W latach 2017–2023 odnotowano dynamiczny rozwój zasobów mieszkaniowych – liczba budynków wzrosła o 19,07%, osiągając 2822 obiekty, a liczba mieszkań zwiększyła się o 18,19%, do 3261 lokali.

Powierzchnia użytkowa mieszkań wzrosła o 23,28%, co wskazuje na trend budowy mieszkań o większym metrażu i wyższym standardzie. Wskaźnik liczby mieszkań na 1000 ludności wyniósł w 2023 roku 349,3, co jest wartością wyższą od średniej krajowej (332,4) i wojewódzkiej dla gmin wiejskich (337,1), potwierdzając dobrą dostępność mieszkań w przeliczeniu na mieszkańca. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę sięgnęła 40,0 m², co plasuje gminę w czołówce regionu pod względem komfortu zamieszkania.

Mimo tych pozytywnych zmian, istotnym wyzwaniem pozostaje stan techniczny budynków oraz rosnące koszty utrzymania mieszkań. Przeciętna wysokość dodatku mieszkaniowego wzrosła o 37%, do 390 zł w 2023 roku, co odzwierciedla presję inflacyjną i konieczność wsparcia gospodarstw domowych w zakresie opłat związanych z mieszkaniem. Polityka mieszkaniowa gminy powinna koncentrować się nie tylko na dalszym rozwoju zasobów, ale także na poprawie jakości istniejących budynków, ich efektywności energetycznej oraz dostępności dla grup wrażliwych, takich jak seniorzy czy osoby z niepełnosprawnościami. Atutem gminy jest jej dynamiczny rozwój i dobra lokalizacja, co sprzyja dalszym inwestycjom w infrastrukturę mieszkaniową.

Problemy, pomoc, opieka i prewencja społeczna

W latach 2017–2023 w gminie Kłodawa zaobserwowano znaczący spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej – z 767 w 2017 roku do 336 w 2023 roku, co oznacza redukcję o 56%. Zasięg pomocy społecznej zmniejszył się z 9,1% do 3,6% populacji, co świadczy o poprawie sytuacji materialnej mieszkańców i skuteczności działań aktywizacyjnych. W 2023 roku wszyscy beneficjenci spełniali kryteria dochodowe, co potwierdza uszczelnienie systemu pomocy.

W 2024 roku głównymi przyczynami przyznania pomocy społecznej w gminie Kłodawa były niepełnosprawność, ubóstwo oraz długotrwała lub ciężka choroba. Najwięcej wsparcia udzielono rodzinom dotkniętym niepełnosprawnością – 109 rodzin, obejmujących 159 osób. Kolejnym istotnym powodem było ubóstwo, które dotyczyło 48 rodzin i 74 osób, oraz długotrwała choroba – 53 rodziny i 72 osoby. Stosunkowo często pomoc była udzielana także z powodu bezrobocia (25 rodzin, 47 osób) oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, zwłaszcza w rodzinach wielodzietnych i niepełnych (łącznie 32 rodziny, 142 osoby). W mniejszym zakresie występowały takie problemy jak alkoholizm (14 rodzin), bezdomność (12 rodzin), przemoc w rodzinie, zdarzenia losowe czy trudności po opuszczeniu zakładu karnego. Sporadycznie rejestrowano pomoc z powodu narkomanii czy sytuacji kryzysowych. Dane te wskazują,

że najczęściej występujące przyczyny korzystania z pomocy społecznej mają charakter przewlekły i strukturalny, związany ze stanem zdrowia, sytuacją materialną i opieką rodzinną.

Gmina Kłodawa zmagają się z wyzwaniami związanymi ze starzejącym się społeczeństwem i potrzebami osób z niepełnosprawnościami, które stanowią 12,4% populacji (1384 osoby). W 2023 roku 23 uczniów z niepełnosprawnościami uczęszczało do szkół ogólnodostępnych, co wskazuje na postęp w zakresie edukacji włączającej, ale jednocześnie wymaga dalszych inwestycji w dostosowanie infrastruktury i usług. Wzrost kosztów życia, szczególnie w zakresie energii, skłania do kontynuacji programów osłonowych, takich jak dodatek węglowy czy elektryczny.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodawie odgrywa kluczową rolę w realizacji polityki społecznej, dysponując doświadczeniem i szerokimi kompetencjami. W obliczu zmian demograficznych i społecznych niezbędne jest rozwijanie oferty wsparcia dla seniorów (np. usługi opiekuńcze, mieszkania chronione) oraz współpraca z organizacjami pozarządowymi w celu deinstytucjonalizacji pomocy. Zapewnienie standardów dostępności dla osób z niepełnosprawnościami pozostaje istotnym wyzwaniem, wymagającym kompleksowych rozwiązań zarówno w infrastrukturze, jak i edukacji.

Kultura

Działalność kulturalna w gminie Kłodawa koncentruje się wokół Gminnego Ośrodka Kultury (GOK) oraz Gminnej Biblioteki Publicznej, które pełnią rolę kluczowych instytucji animujących życie kulturalno-społeczne. W 2023 roku odnotowano odbudowę aktywności kulturalnej po pandemicznym załamaniu – liczba imprez wzrosła do 38 (poziom sprzed 2017 roku), choć liczba uczestników (5345 osób) nie osiągnęła rekordowego wyniku z 2022 roku (10 200 osób). Wzrosło znaczenie oddolnych inicjatyw – liczba kół, klubów i sekcji zwiększyła się z 7 w 2017 roku do 25 w 2023 roku, a ich członkowie stanowią już 398 osób (wzrost o 292 osoby). Mimo to, wskaźnik członków grup artystycznych na 1000 ludności (1,94 w 2023 r.) pozostaje poniżej średniej krajowej (5,45), co wskazuje na potrzebę większego zaangażowania dzieci i młodzieży.

Biblioteka gminna, wraz z filią w Różankach, odnotowała stabilny wzrost księgozbioru (o 2830 woluminów od 2017 roku) i liczby czytelników (965 w 2023 r.). Wskaźnik czytelników na 1000 mieszkańców (104) przewyższa średnią dla województwa lubuskiego (89) i powiatu gorzowskiego (60), potwierdzając relatywnie wysoką aktywność czytelniczną. Wydatki na kulturę i dziedzictwo narodowe charakteryzowały się nieregularnością – od 12,8% w 2019 roku do 3,5% w 2023 roku, co sugeruje uzależnienie od zewnętrznych projektów.

Dziedzictwo kulturowe

Gmina Kłodawa wyróżnia się bogactwem dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego, z 65% powierzchni zajętej przez Puszcę Gorzowską (Barlinecko-Gorzowski Park Krajobrazowy). Na jej terenie znajduje się 10 zabytków wpisanych do rejestru (m.in. kościoły, dwór w Mironicach) oraz 441 stanowisk archeologicznych (42 wpisane do rejestru). Dziedzictwo to stanowi potencjał dla rozwoju turystyki kulturowej i edukacyjnej, choć wymaga systematycznej ochrony i promocji.

Gmina Kłodawa posiada Gminną Ewidencję Zabytków. Służy ona do dokumentowania, monitorowania i ochrony dziedzictwa kulturowego na poziomie lokalnym, obejmując budynki, układy urbanistyczne i zabytki archeologiczne. Obecnie w Gminnej Ewidencji Zabytków znajduje się 117 obiektów.

Sport i rekreacja

Infrastruktura sportowa w gminie jest rozbudowana – funkcjonują trzy ligowe kluby piłkarskie, ośrodki jeździeckie, korty tenisowe, Wakepark (jedyne w powiecie), a także liczne boiska i siłownie zewnętrzne. Mimo to, w latach 2018–2022 odnotowano spadek liczby ćwiczących w klubach sportowych (z 220 do 175 osób), szczególnie wśród młodzieży (z 126 do 77 osób). Wskaźnik ćwiczących na 1000 mieszkańców spadł z 25,6 do 19,0, co kontrastuje z trendami w innych gminach powiatu gorzowskiego (26,0). Wydatki na sport i rekreację były niestabilne – po wzroście do 168,96 zł na mieszkańca w 2022 roku, spadły do 104,77 zł w 2023 roku, choć nadal przewyższają średnie wojewódzkie (44,56 zł).

Opieka zdrowotna

W gminie Kłodawa podstawową opiekę zdrowotną zapewniają dwie przychodnie: Przychodnia Lekarza Rodzinnego Jadwiga Lebioda oraz Przychodnia Nikap, zlokalizowane w Kłodawie, Różankach i Wojcieszycach. Świadczenia obejmują profilaktykę, diagnostykę, szczepienia ochronne oraz rehabilitację. Mimo to, w latach 2017–2023 odnotowano spadek liczby porad lekarskich o 6,3% (z 20 293 do 19 019), co może wynikać z ograniczeń pandemicznych oraz zmian w potrzebach zdrowotnych mieszkańców.

Dostępność przychodni na 10 tys. mieszkańców utrzymywała się na poziomie wyższym niż średnia krajowa (5 w 2023 r. wobec 4 w Polsce), jednak po spadku z 6 w latach 2017–2020. Pogarsza się także dostępność aptek – liczba mieszkańców na jedną aptekę wzrosła o 19% (do 5684 osób), choć wciąż jest lepsza niż średnia krajowa (6419). Wyzwaniem pozostaje zapewnienie równowagi między dostępnością usług medycznych a starzejącą się populacją.

Opieka żłobkowa i przedszkolna

Żłobek Gminny w Kłodawie, otwarty w 2021 roku, dysponuje 50 miejscami, w pełni wykorzystanymi. W obszarze edukacji przedszkolnej odnotowano wzrost liczby dzieci objętych opieką o 40,7% (z 150 w 2017 r. do 211 w 2023 r.), przy czym liczba 6-latków w przedszkolach wzrosła z 65 do 85. Gmina zapewnia wystarczającą liczbę miejsc, ale konieczne jest monitorowanie trendów demograficznych.

Szkolnictwo podstawowe

Dwie szkoły podstawowe w gminie Kłodawie (im. Adama Mickiewicza i Jana Pawła II) odnotowały wzrost liczby oddziałów (z 28 do 39) i uczniów (z 550 do 741) w latach 2017–2023. Kluczowym wyzwaniem jest utrzymanie kadry nauczycielskiej oraz dostosowanie infrastruktury do potrzeb edukacji włączającej, zwłaszcza dla 23 uczniów z niepełnosprawnościami.

Aktywność społeczna i obywatelska

Liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych wzrosła z 34 w 2020 r. do 43 w 2024 r., co świadczy o rosnącym zaangażowaniu mieszkańców. W 2023 r. gmina przeznaczyła 150 tys. zł na wsparcie inicjatyw sportowych (m.in. klubów piłkarskich) oraz 5 tys. zł na pomoc społeczną. Frekwencja wyborcza w Kłodawie przewyższa średnie krajowe – w wyborach parlamentarnych 2023 r. wyniosła 79,08% (wobec 74,38% w Polsce).

Bezpieczeństwo publiczne

Gmina współpracuje z 5 jednostkami Ochotniczej Straży Pożarnej (w tym 3 w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym), które w 2023 r. zrealizowały łącznie 422 interwencje. Działania Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego obejmowały m.in. ćwiczenia ostrzegawcze i dystrybucję preparatów jodowych. Straż Gminna przeprowadziła 48 czynności kontrolnych, skupiając się na prewencji wandalizmu.

2.2. Sfera gospodarcza

Działalność gospodarcza

W latach 2017–2024 gmina Kłodawa odnotowała dynamiczny rozwój działalności gospodarczej. Liczba podmiotów gospodarczych zwiększyła się o 34%, z 1262 do 1701, z czego zdecydowaną większość – aż 98% – stanowił sektor prywatny. Strukturę lokalnej przedsiębiorczości zdominowały mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób, których liczba wzrosła aż o 433. W tym samym czasie liczba firm średnich (50–249 pracowników) pozostała stabilna

(6 podmiotów), a brak dużych przedsiębiorstw potwierdza lokalny, rozproszony charakter gospodarki opartej na małej przedsiębiorczości.

W strukturze sektorowej największy przyrost odnotowano w sektorze przemysłu i budownictwa, który zwiększył się o 117 podmiotów, osiągając liczbę 404 w 2024 roku. Obrazuje to intensywny rozwój inwestycji infrastrukturalnych na terenie gminy. Jednocześnie obserwowano dynamiczny wzrost liczby firm w sektorach usług, zwłaszcza nowoczesnych – liczba podmiotów działających w obszarze IT wzrosła o 108%, w obsłudze rynku nieruchomości o 100%, a w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej o 51%, co potwierdza proces modernizacji struktury gospodarczej. W przeciwieństwie do tego, sektor rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zanotował spadek liczby podmiotów o 4, co świadczy o konsolidacji w sektorze rolnym.

Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców wzrósł z 1484 do 1718, przekraczając zarówno średnie krajowe, jak i regionalne, co potwierdza wysoką aktywność przedsiębiorczą mieszkańców gminy. Znaczący wzrost liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (o 216 osób – do poziomu 1483) stanowi kolejny dowód na dynamiczny rozwój samozatrudnienia i lokalnego biznesu.

Turystyka

W obszarze turystyki, mimo że Kłodawa nie jest klasyfikowana jako typowo turystyczna gmina, posiada walory związane z dziedzictwem przyrodniczym oraz kulturowym, które kształtują funkcje wypoczynkowe i rekreacyjne. Ponadto warto zwrócić uwagę na rosnącą liczbę wskaźnika udzielonych noclegów w powiecie gorzowskim w okresie od 2017 do 2023 roku o 22%. Osiągnął on poziom 761,33 noclegów na 1000 mieszkańców, co może świadczyć o rosnącym potencjale turystycznym regionu. Gmina Kłodawa jest zapleczem turystyczno-rekreacyjnym dla pobliskiego Gorzowa Wielkopolskiego. Głównym atutem gminy są walory przyrodnicze – ponad 65% powierzchni stanowią lasy Puszczy Gorzowskiej, co sprzyja rozwojowi turystyki aktywnej, w tym rowerowej, pieszej i wodnej. Infrastruktura turystyczna, obejmująca m.in. Ośrodek Wypoczynkowy w Lipach i Wakepark, wymaga jednak dalszego wzmocnienia i promocji, gdyż obecnie jej rozwój jest nierównomierny i rozproszony.

Rynek pracy i bezrobocie

Rynek pracy w Kłodawie pozostaje w dobrej kondycji. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych spadła z 101 do 92 osób (o 8,9%), przy czym większy spadek dotyczył kobiet (o 18,6%), podczas gdy wśród mężczyzn odnotowano wzrost o 4,8%. Wskaźnik bezrobocia w 2023 roku wyniósł zaledwie 1,5%, co oznacza poziom znacznie niższy od średniej krajowej (4,0%). Dochody

z podatku PIT w przeliczeniu na mieszkańca pozostają wysokie – w 2023 roku wyniosły 1552 zł, choć były niższe niż w rekordowym roku 2022 (1941 zł), co było efektem zmian w systemie podatkowym.

Infrastruktura techniczna

Infrastruktura techniczna w gminie rozwija się, choć z pewnymi barierami. Odsetek mieszkańców korzystających z gazu sieciowego wzrósł do 49,6% (wzrost o 21,3%), ale długość czynnej sieci spadła o 5,2%, co może wskazywać na niewystarczającą rozbudowę nowych odcinków. Dostępność wody jest niemal powszechna – 99% mieszkańców ma dostęp do sieci wodociągowej, jednak istnieje potrzeba modernizacji rur wykonanych z azbestocementu.

Sieć kanalizacyjna obejmuje 96 km, jednak nadal ponad 500 gospodarstw korzysta z szamb, co stanowi istotne wyzwanie środowiskowe i infrastrukturalne.

W zakresie energii i telekomunikacji zauważalne są ograniczenia. Tylko 44% punktów adresowych posiada dostęp do szerokopasmowego internetu – 1585 z 3583 – co pokazuje pilną potrzebę rozbudowy infrastruktury cyfrowej. Mimo prowadzonych inwestycji w infrastrukturę szybkiego internetu, tempo prowadzonych prac oceniane jako niezadowalające. Braki w zakresie dwustronnego zasilania energią elektryczną w niektórych miejscowościach stwarzają ryzyko pozbawienia dostaw prądu w przypadku wystąpienia awarii.

Transport i komunikacja

Transport i komunikacja to obszary o relatywnie dobrym stanie infrastruktury, choć z istotnymi potrzebami modernizacyjnymi. Gmina dysponuje dostępem do ważnych szlaków komunikacyjnych – drogi krajowej S3 i DK22. Istotną rolę w układzie transportowym odgrywa droga wojewódzka nr 151. Na odcinku od miejscowości Kłodawa w kierunku Barlinka jest w złym stanie technicznym i wymaga remontu. Znaczną poprawę odnotowano w przypadku dróg powiatowych, które uzupełniają podstawowy układ transportowy gminy. Większość dróg powiatowych została wyremontowana przy współfinansowaniu gminy Kłodawa. Wsparcia wymagają niewielkie odcinki pomiędzy miejscowością Santoczno – Lipy oraz w miejscowości Kłodawa.

Transport publiczny obsługiwany jest przez 7 linii autobusowych (PKS i MZK), których działalność jest wspierana przez gminę (dotacja do linii MZK nr 111 w 2023 r. wyniosła ok 63 000,00 zł, do pozostałych linii dopłata po stronie gminy Kłodawa ze środków własnych wyniosła 2 606 000,00zł). Bilet miesięczny dla uczniów w wysokości 16 zł cieszy się popularnością – korzysta z niego około 220 uczniów miesięcznie. Na terenie gminy funkcjonuje 1450 punktów

oświetlenia ulicznego, z czego 553 zarządzanych jest bezpośrednio przez gminę. Wpływa to na bezpieczeństwo, w szczególności pieszych i rowerzystów.

Na terenie gminy funkcjonują drogi oraz szlaki rowerowe, które zapewniają bezpieczne i ekologiczne przemieszczanie się mieszkańców jak i turystów. Jednocześnie należy podkreślić, iż system dróg rowerowych nie jest jeszcze w pełni wykształcony. Rozwój spójnej sieci dróg rowerowych wymaga współpracy ponadlokalnej, w szczególności połączenia z systemem dróg dla rowerów na terenie Gorzowa Wielkopolskiego.

2.3. Sfera przestrzenna

Stan i ochrona środowiska

Gmina Kłodawa położona jest w północno-zachodniej części województwa lubuskiego, granicząc bezpośrednio z Gorzowem Wielkopolskim oraz gminami Lubiszyn, Santok, Strzelce Kraj., Barlinek i Nowogródek Pomorski. Jej powierzchnia wynosi 234,72 km², z czego aż 65% pokrywają lasy, co podkreśla znaczenie terenów zielonych dla lokalnego ekosystemu. Część gminy leży na obszarze Gorzowskiego Parku Krajobrazowego, utworzonego w 2021 roku, co dodatkowo wzmacnia jej walory przyrodnicze. Północna część gminy zdominowana jest przez krajobraz leśny, podczas gdy południowa ma charakter rolniczy, z przewagą gruntów ornych, łąk i pastwisk. Gleby są tu głównie niskiej jakości (klasy V i VI stanowią 79,6% powierzchni), choć w południowych rejonach występują obszary o wyższej bonitacji (klasy III i IV).

Gleby wyższych klas bonitacyjnych występują na południu gminy. Jednocześnie są to tereny, gdzie występuje największa presja inwestycyjna i rozwój osadnictwa. Wymaga to szczególnej uwagi i podejmowania działań ochronnych, m. in. ze względu na bezpieczeństwo żywnościowe, zachowanie zasobów glebowych i spójności przyrodniczo-krajobrazowej.

W gminie znajduje się 21 jezior, które wraz z urozmaiconym krajobrazem stwarzają doskonałe warunki do turystyki i rekreacji. Wymaga to również szczególnej troski i działań ochronnych na rzecz stanu jakościowego i ilościowego wód jezior.

W gminie obserwuje się nasilone zjawisko suburbanizacji, zwłaszcza w miejscowościach takich jak Kłodawa, Chwałęcice, Różanki, Santocko i Wojcieszyce, gdzie dominuje funkcja mieszkaniowa. Tereny inwestycyjne koncentrują się głównie w Różankach i Wojcieszycach oraz w mniejszym stopniu – w Kłodawie, podczas gdy obszary rolnicze występują przede wszystkim w Wojcieszycach, Różankach, Santocku i Łośnie.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry

Gmina Kłodawa położona jest w zlewni Odry i obejmują ją ustalenia Planu gospodarowania wodami (PGW) na obszarze dorzecza Odry. Jest to kluczowy dokument strategiczny, którego głównym celem jest osiągnięcie i utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych, ochrona ekosystemów od nich zależnych oraz zrównoważone korzystanie z zasobów wodnych. Dokument jest realizowany w 6-letnich cyklach planistycznych. Zawiera on także szczegółowy katalog działań i inwestycji (np. budowa oczyszczalni, renaturyzacja rzek), które są niezbędne do wykonania, aby stan wód w dorzeczu stale się poprawiał.

Główne cele dokumentu można podzielić na kilka najważniejszych obszarów:

- Osiągnięcie dobrego stanu lub potencjału ekologicznego i chemicznego wód oraz zapobieganie ich dalszemu pogarszaniu;
- Zapewnienie odpowiedniej ilości i jakości wody na potrzeby ludności, przemysłu oraz rolnictwa przy jednoczesnym poszanowaniu środowiska;
- Ograniczanie negatywnych skutków zjawisk ekstremalnych, takich jak powodzie czy niedobory wody, ze szczególnym uwzględnieniem retencji;
- Ograniczanie ilości niebezpiecznych substancji wprowadzanych do wód ze ściekami, rolnictwa oraz przemysłu.

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry

Głównym celem PZRP jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej poprzez realizację działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń i obniżeniu strat powodziowych. Projekty planów zarządzania ryzykiem powodziowym przygotowują Wody Polskie w uzgodnieniu z właściwymi wojewodami oraz po zasięgnięciu opinii marszałków województw, które następnie przekazują ministrowi właściwemu do spraw gospodarki wodnej. Zapewniając aktywny udział wszystkich zainteresowanych w osiągnięciu celów zarządzania ryzykiem powodziowym, minister właściwy do spraw gospodarki wodnej co najmniej na rok przed rozpoczęciem okresu, którego dotyczą PZRP podaje do publicznej wiadomości ich projekt, w celu zgłaszania ewentualnych zastrzeżeń.

Plany zarządzania ryzykiem powodziowym zostają przyjęte w drodze rozporządzenia wydanego przez ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej. Podlegają one przeglądowi co 6 lat, a w razie potrzeby zostaje dokonana ich aktualizacja.

Aktualnie do terenu gminy Kłodawa odnosi się Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry, zawierający dotyczące regionu wodnego Warty, przyjęty Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 26 października 2022 r., opublikowany w dniu 22 grudnia 2022 r. (Dz. U. poz. 2714).

Zagrożenie powodziowe

Powódź to zjawisko polegające na czasowym zalaniu przez wodę terenów lądowych, które naturalnie są suche. Dochodzi do niej w wyniku gwałtownego wezbrania wody, gdy jej poziom przekracza stan brzegowy i powoduje zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska. Obecnie na terenie gminy Kłodawa nie zostało zidentyfikowane zagrożenie powodziowe.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Przeciwdziałanie skutkom suszy, zgodnie z art. 183-185 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2025 r., poz. 960 ze zm.), prowadzi się zgodnie z planem przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS), który uwzględnia podział kraju na obszary dorzeczy W PPSS zawarto analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych, propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych, propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji, jak również katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy. Plan ten został opublikowany w dniu 3 września 2021r. w formie rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy, Dz. U. z 2021 r. poz. 1615). Aktualizacja planu przeciwdziałania skutkom suszy dokonuje się nie rzadziej niż co 6 lat.

W PPSS przyjęto czterostopniową skalę oceny zagrożenia suszą: I klasa (obszary zagrożone w stopniu słabym), II klasa (obszary zagrożone w stopniu umiarkowanym), III klasa (obszary zagrożone w stopniu silnym), IV klasa (obszary zagrożone w stopniu ekstremalnym).

W gminie Kłodawa zidentyfikowano:

- IV stopień zagrożenia suszą atmosferyczną;
- I i IV stopień zagrożenia suszą rolniczą;
- II stopień zagrożenia suszą hydrologiczną;
- I stopień zagrożenia suszą hydrogeologiczną.

W łącznym zestawieniu gmina Kłodawa klasyfikuje się jako obszar silnie zagrożony suszą (III stopień).

Należy mieć na uwadze, że zgodnie z wytycznymi Komisji Europejskiej należy promować i w pierwszej kolejności rozważać działania zakładające naturalne metody retencji a budowanie retencji sztucznej należy traktować jako działania ostatecznego wyboru, w sytuacji, gdy przeanalizowano wszystkie możliwe warianty, bardziej korzystne ze środowiskowego punktu widzenia (zgodność z art. 68 ustawy - Prawo wodne). Planowanie nowych działań inwestycyjnych w gospodarce wodnej, kształtowanie sztucznej retencji musi być poprzedzone szeregiem analiz, a dotyczące ich warunki i procedury muszą być zgodne z aktualnie obowiązującymi przepisami środowiskowymi, jak też być adekwatne do potrzeb w zakresie kształtowania retencji.

Wszystkie działania inwestycyjne należy realizować z uwzględnieniem zapisów m. in. planu zarządzania ryzykiem powodziowym i planu przeciwdziałania skutkom suszy.

Gospodarka wodna i ściekowa

W latach 2017–2023 odnotowano znaczący rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. Długość sieci wodociągowej wzrosła o 4,9%, osiągając 127,5 km, a liczba przyłączy zwiększyła się o 29,3%. Ilość wody dostarczanej gospodarstwom domowym wzrosła o 25,9%, a liczba mieszkańców korzystających z wodociągów – o 10,1%. Sieć kanalizacyjna wydłużyła się o 11,6%, a liczba przyłączy wzrosła o 25,8%. Dostęp do wodociągów jest niemal powszechny (99,1% mieszkańców), a do kanalizacji – 72,3%, co stawia gminę powyżej średniej wojewódzkiej i krajowej.

Gospodarka odpadami

W latach 2017–2023 ilość odbieranych odpadów komunalnych wzrosła o 40%, przy czym odpady z gospodarstw domowych zwiększyły się o 33,3%, a z innych źródeł (usługi, handel) – aż o 140,7%. Mimo wzrostu ogólnej masy odpadów, ilość odpadów zmieszanych na jednego mieszkańca spadła o 10,6%, co sugeruje poprawę segregacji. Jednocześnie ilość odpadów zbieranych selektywnie wzrosła o 121,5%, co świadczy o skuteczności działań promujących recykling.

Obszary funkcjonalne

Gmina Kłodawa wchodzi w skład miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego Gorzowa Wielkopolskiego (MOF Gorzów Wielkopolski). Oprócz MOF Gorzów Wielkopolski, gmina Kłodawa została zakwalifikowana do trzech innych obszarów funkcjonalnych o znaczeniu regionalnym:

- Wiejskie obszary funkcjonalne – ze względu na częściowo rolniczy charakter gminy i jej powiązania z obszarami wiejskimi;

- Obszary kształtowania potencjału rozwojowego wymagające programowania działań ochronnych – ze względu na obecność cennych zasobów przyrodniczych, takich jak lasy (65% powierzchni gminy) i jeziora (21 zbiorników), a także fragment Gorzowskiego Parku Krajobrazowego;
- Obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym przyjęte z inicjatywy samorządów lokalnych – w tym obszar współpracy SUBREGION G8 oraz obszar funkcjonalny krainy Warty i Noteci (KOTURED), który ma charakter turystyczno-edukacyjny.

Obszary strategicznej interwencji

Gmina Kłodawa stanowi część obszaru strategicznej interwencji MOF Gorzowa Wielkopolskiego. Obszar ten ma kluczowe znaczenie dla rozwoju regionu, choć boryka się z wyzwaniami, takimi jak niski poziom innowacyjności, deficyty w sektorze B+R oraz negatywne trendy demograficzne (starzenie się społeczeństwa). W ramach działań strategicznych priorytetem jest wzmocnienie powiązań infrastrukturalnych, zwłaszcza wzdłuż kluczowych szlaków komunikacyjnych (droga S3, DK 22, DW nr 132), oraz rozwój współpracy międzygminnej.

Gospodarka przestrzenna

Podstawowym dokumentem kształtującym politykę przestrzenną gminy było Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kłodawa, zaktualizowane we wrześniu 2023 roku. Główne kierunki rozwoju przestrzennego zdefiniowane w Studium były następujące:

- racjonalne zagospodarowanie terenów – ograniczenie rozpraszania zabudowy i wykorzystanie już zurbanizowanych obszarów,
- rozwój infrastruktury technicznej – poprawa jakości życia mieszkańców poprzez modernizację sieci wodno-kanalizacyjnej, dróg i systemu energetycznego,
- ochrona środowiska – zachowanie cennych zasobów przyrodniczych, w tym lasów i jezior, oraz wprowadzanie rozwiązań redukujących negatywny wpływ urbanizacji,
- aktywizacja turystyki – wykorzystanie walorów przyrodniczych do rozwoju turystyki aktywnej i rekreacji.

Obecnie na terenie gminy Kłodawa obowiązuje 55 planów zagospodarowania przestrzennego, obejmujących swoją powierzchnią ok. 8839,66 ha, tj. 37,7% powierzchni gminy.

2.4. Synteza diagnozy i wyzwania rozwojowe

Syntezę zjawisk i czynników rozwojowych, w tym problemów, barier oraz potencjałów gminy i szans rozwojowych ujęto w postaci analizy SWOT. W analizie SWOT zawarto ustalenia poczynione po spotkaniu warsztatowym, które poświęcono ocenie sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej gminy.

Analiza SWOT obejmuje analizę:

- Mocnych stron, tj. uwarunkowań wewnętrznych (endogenicznych), czyli elementów rzeczywistości mających pozytywny charakter z punktu widzenia jego przyszłego rozwoju,
- Słabych stron, tj. uwarunkowań wewnętrznych o negatywnym charakterze,
- Szans, tj. uwarunkowań zewnętrznych (egzogenicznych) o charakterze pozytywnym. Jako szanse uwzględnione zostały te zagadnienia, których źródła leżą poza obszarem gminy lub poza zakresem kompetencji władz publicznych działających na jej obszarze,
- Zagrożeń, tj. uwarunkowań zewnętrznych mających negatywny wpływ na rozwój gminy, których źródła leżą poza obszarem gminy lub poza zakresem kompetencji władz publicznych działających na jej obszarze.

Tabela 1. Czynniki rozwojowe SWOT gminy Kłodawa

Mocne strony
1. Potencjał gminy Kłodawa do przyciągania nowych mieszkańców. 2. Względnie nowy standard zasobów mieszkaniowych gminy, wynikający z dużej skali nowych inwestycji mieszkaniowych. 3. Dobry stan gminnych oraz powiatowych dróg, rozwijająca się infrastruktura dróg dla rowerów. 4. Dobra dostępność oferty kulturalnej, sportowej oraz rekreacyjnej. 5. Dobrze rozwinięta infrastruktura oraz oferta kształcenia podstawowego oraz opieki nad dziećmi. 6. Dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna, w tym wodno-kanalizacyjna w południowych rejonach gminy. 7. Walory przyrodnicze oraz krajobrazowe, tworzące warunki do wypoczynku i rekreacji oraz rozwoju funkcji turystycznej. 8. Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców. 9. Niski poziom bezrobocia. 10. Aktywne organizacje społeczne, w tym OSP, koła gospodyń wiejskich, kluby sportowe. 11. Wysokie dochody podatkowe gminy oraz korzystna relacja wydatków majątkowych i bieżących. 12. Dobry poziom pokrycia powierzchni gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.
Słabe strony

1. Deficyt funkcji usługowych, wynikający z dużego tempa urbanizacji gminy.
2. Postępujące starzenie się społeczności gminy, które stanowi istotne wyzwanie dla systemu pomocy społecznej.
3. Deficyt rozwiązań zapewniających wsparcie i opiekę nad osobami starszymi.
4. Szybkie tempo urbanizacji, za którym nie nadąża rozwój infrastruktury technicznej.
5. Słabo rozwinięte funkcje usług na rzecz ludności, w tym deficyt miejsc noclegowych, gastronomicznych.
6. Brak pełnej integracji dróg dla rowerów.
7. Brak sieci kanalizacji sanitarnej w sołectwach położonych na północy gminy.
8. Rosnące koszty i wyzwania związane z gospodarką odpadami.
9. Brak pełnej dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami w budynkach użyteczności publicznej oraz w przestrzeniach publicznych.
10. Zły stan budynków komunalnych.

Szanse

1. Dostęp do środków na dalszy rozwój i modernizację kraju oraz regionu w ramach funduszy europejskich.
2. Poprawa dostępności do specjalistycznej opieki zdrowotnej ze względu na inwestycje i rozwiązania na poziomie ponadlokalnym (Gorzów Wielkopolski).
3. Potencjał kształcenia zawodowego oraz wyższego, który jest rozwijany przez inwestycje samorządów na poziomie ponadlokalnym oraz pogłębianie współpracy na linii przedsiębiorcy – samorządy – edukacja.
4. Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego obszaru MOF OW Gorzowa Wielkopolskiego.
5. Zmiany w stylu życia mieszkańców – wzrost znaczenia lokalności i aktywności rekreacyjnej, co sprzyjać może rozwojowi lokalnych usług.
6. Rozwój OZE i zielonych technologii – szansa na inwestycje na obszarze gminy, co wzmocni potencjał dochodów własnych.
7. Działania systemowe wspierające cyfryzację usług publicznych i administracji lokalnej.
8. Rozwój e-usług w edukacji, ochronie zdrowia i kulturze.
9. Współpraca ponadlokalna i transgraniczna, umożliwiające finansowanie wspólnych działań rozwojowych.

Zagrożenia

1. Starzenie się społeczeństwa w kraju i regionie – pogłębianie problemów demograficznych, co oznacza większą konkurencję pomiędzy samorządami o ograniczone zasoby ludzkie.
2. Odptyw młodych mieszkańców do większych ośrodków miejskich – utrata kapitału ludzkiego.
3. Wzrost kosztów utrzymania i inflacja – pogorszenie warunków życia części mieszkańców, w szczególności osób starszych, chorych.
4. Coraz mniejsze środki zewnętrzne na wsparcie inwestycji realizowanych w samorządach, konieczność zwiększania dochodów własnych.
5. Trudności adaptacyjne w obliczu zmian klimatycznych (susze, nawalne opady).
6. Wzrost ryzyka występowania sytuacji kryzysowych (epidemie, kryzysy migracyjne, konflikty zbrojne).

7. Zmiana priorytetów inwestycyjnych państwa – m. in. z uwagi na priorytety bezpieczeństwa publicznego.

Źródło: opracowanie własne

Analiza spójności czynników rozwojowych (tzw. SWOT/TOWS) pozwoliła na wskazanie kluczowych dla rozwoju gminy Kłodawa wyzwań rozwojowych.

Tabela 2. Wyzwania rozwojowe gminy Kłodawa

Wyzwanie	Uzasadnienie:
WYZWANIE 1. Wzmocnienie integracji i aktywności społecznej mieszkańców gminy.	Zmiany demograficzne występujące w kraju i na poziomie lokalnym wpływać będą na szereg wymiarów funkcjonowania gminy. Zwiększą się m. in. potrzeby pomocy społecznej, opieki zdrowotnej czy też aktywności społecznej osób w wieku senioralnym. Szczególnym wyzwaniem będzie dostosowanie rynku pracy oraz rosnącej aktywności gospodarczej do deficytów kadrowych. Dotyczyć to może także szeregu usług publicznych świadczonych przez gminę.
WYZWANIE 2. Wykorzystanie potencjałów gminy do moderowania kierunków rozwoju gospodarczego i mieszkaniowego na terenie gminy.	Gminę charakteryzowała znaczna aktywność inwestycyjna w zakresie rozwoju mieszkalnictwa oraz funkcji gospodarczej. Prognozuje się, iż trend ten będzie się utrzymywał. Stwarza to szansę na wzmocnienie potencjału gospodarczego. Napływ nowych mieszkańców wskazuje na potrzebę rozwoju funkcji usługowych. Kluczowym atutem gminy są przedsiębiorczy mieszkańcy oraz korzystna lokalizacja względem Gorzowa Wielkopolskiego. Priorytetem dla gminy będzie przy tym pogodzenie rozwoju różnych funkcji, w tym gospodarczej, mieszkaniowej i przyrodniczej.
WYZWANIE 3. Utrzymanie wysokiej jakości usług publicznych	W gminie zachodzą pozytywne zmiany w zakresie aktywności społecznej różnych form. Widoczny jest wysoki poziom aktywności kulturalnej, społecznej, rośnie liczba organizacji społecznych. Związane jest to również z rozwojem bazy instytucjonalnej oraz odpowiedniej infrastruktury społecznej, w tym kultury, sportu, oświaty, świetlic wiejskich. Gmina posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę publiczną, w tym szkolną, przedszkolną, sportową, kulturalną. Kluczowe będzie utrzymanie wysokich standardów tej infrastruktury w przyszłości. Mieszkańcy gminy oczekują dalszych inwestycji w ofertę czasu wolnego. Oczekują inwestycji w infrastrukturę

Wyzwanie	Uzasadnienie:
	dróg dla rowerów. Pełnić ona może zarówno funkcje rekreacyjne, jak też może uzupełniać system komunikacyjny gminy. W dobie starzejącego się społeczeństwa priorytetem jest poprawa dostępności i jakości opieki zdrowotnej. Gmina posiada ograniczone możliwości kształtowania usług publicznych związanych z opieką zdrowotną. Istotna w tym względzie będzie współpraca ponadlokalna.
WYZWANIE 4. Pogodzenie rozwoju przestrzenno-funkcjonalnego i gospodarczego z potrzebami mieszkańców i przyrody oraz adaptacja do zmian klimatu.	Istotne dla zrównoważonego rozwoju gminy będzie kształtowanie i zachowanie odpowiedniej jakości środowiska, w tym również krajobrazu, mając na względzie dużą presję urbanizacyjną. Przestrzeń gminy poddana jest również negatywnym skutkom zmian klimatu. Występuje tu m. in. zagrożenie suszą. Stan środowiska wpływa na lokalną społeczność i gospodarkę. Istotne jest stopniowe zwiększanie odporności gminy na zmiany klimatu, które wpłyną na jakość życia, bezpieczeństwo publiczne oraz różnorodność przyrodniczą.

Źródło: opracowanie własne

3. Wizja, misja oraz cele rozwoju gminy Kłodawa

Wizja rozwoju gminy Kłodawa stanowi projekcję, opis pożądanego stanu rzeczywistości lokalnej w perspektywie do 2033 roku. Określa stan docelowy, do którego dążyć będzie cała gmina rozumiana jako wspólnota mieszkańców tj. władze samorządowe, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, partnerzy i instytucje, wykorzystując przy tym możliwości płynące z własnych atutów i szans pojawiających się w otoczeniu.

Wizja to pewne modelowe ujęcie gminy, które musi odzwierciedlać ambicje ogółu jej mieszkańców. Wizja powinna odpowiadać na pytania: Jak widzimy naszą gminę? Czego chcemy, czego oczekujemy? Jak chcemy, aby nas postrzegano? Czego potrzebują mieszkańcy?

Gmina Kłodawa rozwija się dynamicznie i w sposób zrównoważony w obrębie aglomeracji gorzowskiej. Korzysta z dobrej dostępności transportowej, związanej z położeniem przy drodze ekspresowej S3 oraz drodze krajowej DK22. Dostępność transportowa kształtuje atrakcyjność Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Gmina korzysta z walorów środowiska

naturalnego. Położenie na terenie Gorzowskiego Parku Krajobrazowego oraz dobre warunki do turystyki i rekreacji, ciekawa zróżnicowana oferta w tym zakresie oraz infrastruktura przyciągają turystów oraz mieszkańców Gorzowa Wielkopolskiego, prowadzących aktywny tryb życia. Gminę charakteryzują korzystne warunki do zamieszkania i osiedlania się, zapewniające kontakt z przyrodą, dobrą jakość publicznych oraz dostęp do przestrzeni miejskiej Gorzowa Wielkopolskiego. Gminę charakteryzuje wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców. Lokują się tu rodzinne i kreatywne firmy oraz usługi dedykowane mieszkańcom.

Sąsiedztwo Gorzowa Wielkopolskiego zapewnia mieszkańcom gminy dostęp do rynku pracy, a także bazę edukacji ponadpodstawowej i zawodowej. Sprawne i efektywne zarządzanie publiczne, aktywna współpraca samorządów w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Gorzowa Wielkopolskiego, Powiatu Gorzowskiego, Województwa Lubuskiego i innych struktur, przedstawicieli sektora biznesu i organizacji pozarządowych zapewniają wysoką jakość i dostępność usług publicznych. Gmina Kłodawa jest miejscem przyjaznym i atrakcyjnym do życia i spędzania wolnego czasu.

Treść opisująca wizję gminy Kłodawa w przyszłości została poddana ocenie w trakcie badań ankietowych z mieszkańcami, które przeprowadzono w procesie aktualizacji Strategii w lipcu 2025 r. W badaniu wzięło udział 306 mieszkańców gminy. Z badań wyłania się następujący obraz:

- **Satysfakcja z życia w gminie** – aż 93% mieszkańców deklaruje zadowolenie z życia w gminie Kłodawa, najbardziej zadowoleni są seniorzy (65 lat i więcej – 100% pozytywnych wskazań), a najmniej – najmłodsi mieszkańcy (18–24 lata), spośród których co trzeci jest niezadowolony,
- **Silne więzi lokalne, zwłaszcza w starszych grupach wiekowych** – zdecydowana większość (92%) badanych czuje się związanych z miejscem zamieszkania. Wskaźnik ten rośnie wraz z wiekiem – wśród osób w wieku 55+ przekracza 96%, podczas gdy w grupie do 24. roku życia 28% deklaruje brak więzi z gminą,
- **Migracje – młodzi planują wyjazd** – jeden na trzynastu (8%) mieszkańców planuje wyprawdzkę w najbliższych latach. W grupie 18–24 lata odsetek ten sięga 38%. Ponad połowa planujących wyjazd zamierza przenieść się za granicę (najczęściej do Niemiec), a główną motywacją są lepsze perspektywy zawodowe,
- **Kapitał społeczny – pozytywne oceny ale niskie uczestnictwo w życiu społecznym** – trzy czwarte (72%) mieszkańców dobrze ocenia aktywność społeczną w gminie, jednak 69% z nich w ostatnim roku nie uczestniczyło w żadnych inicjatywach. Najaktywniejsi są mieszkańcy w wieku 25–34 lata, a najmniej – najmłodsi (18–24 lata),

- **Codziennosc – praca i zakupy są w centrum codziennych aktywności** – najczęstszym celem przemieszczania się jest praca (69% wskazań) oraz zakupy (60%). W wieku produkcyjnym dominują dojazdy do pracy, a w grupie 65+ – wyjścia po zakupy,
- **Jakość życia – mocne strony i deficyty** – najwyżej oceniane są: stan środowiska naturalnego, jakość powietrza oraz czystość i estetyka miejscowości. Najniższe noty otrzymały: dostępność lekarzy specjalistów oraz atrakcyjność ofert pracy,
- **Priorytety mieszkańców – praca, zdrowie, drogi** – dwie piąte (39%) mieszkańców wskazuje opiekę zdrowotną jako obszar wymagający pilnej interwencji, 36% – rynek pracy, a 30% – infrastrukturę drogową. Kobiety częściej akcentują potrzebę poprawy opieki zdrowotnej, mężczyźni – stanu dróg.
- **Ocena rozwoju i zmiany w ostatnich 5 latach – optymizm z zastrzeżeniami** – zdecydowana większość (96%) mieszkańców pozytywnie ocenia rozwój gminy. Najczęściej dostrzegane zmiany to poprawa estetyki miejscowości i rozbudowy ścieżek rowerowych. Pogorszenie dotyczy głównie dostępności pracy i wysokości zarobków.

Mając na uwadze oczekiwania mieszkańców, wyniki konsultacji i prowadzonych badań oraz wyzwania rozwojowe gminy, należy założyć, iż gmina Kłodawa kontynuować będzie działania na rzecz podnoszenia jakości życia, zwracając szczególną uwagę na zapewnienie szans na rozwój młodym mieszkańcom (wyzwanie przekrojowe dla regionu), uwzględniać będzie potrzeby coraz liczniejszej grupy osób starszych, skupiać się będzie na dalszym wzmocnieniu aktywności i integracji społecznej, dążyć będzie do zachowania walorów przyrodniczych i dobrego stanu środowiska. Ważnym aspektem rozwoju gminy Kłodawa będzie współpraca ponadlokalna, ze względu na spójne z sąsiednimi gminami wyzwania rozwojowe związane z odpływem młodych, atrakcyjnością rynku pracy oraz dostępem do usług publicznych, w szczególności w kontekście starzejącego się społeczeństwa.

Mając na względzie wyzwania rozwojowe oraz oczekiwania mieszkańców określono docelowy stan rozwoju dla perspektywy określonej w Strategii Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2023-2033.

WIZJA GMINY KŁODAWA

KŁODAWA to przyjazna mieszkańcom i środowisku gmina,

wspierająca lokalną aktywność,

dbająca o dziedzictwo przyrodnicze i kulturalne

oraz atrakcyjna dla turystów i otwarta dla inwestorów

W strukturze celów rozwoju kluczowe znaczenie ma misja. Misja jako nadrzędny cel funkcjonowania, jest krótkim, syntetycznym określeniem docelowego kierunku rozwoju ze sprecyzowaniem nadrzędnych wartości, które będą przestrzegane. Misja przybiera postać rozwiniętego zdania zapowiadającego ogólny trend rozwojowy, zgodny z oczekiwaniami wszystkich zainteresowanych podmiotów, a zwłaszcza mieszkańców danego obszaru. Misja jest rozwinięciem wizji i służy określeniu tego, co w wyniku realizacji strategii rozwoju uzyskają mieszkańcy. Zapewnia, iż rozwój będzie służył rzeczywistym oczekiwaniom społecznym. Misja w sposób dokładny definiuje charakter gminy a przede wszystkim wskazuje jej atuty. W trakcie prac nad strategią uzgodniono następujące brzmienie misji:

MISJA GMINY KŁODAWA

Gmina Kłodawa – miejscem równowagi pomiędzy

rozwojem gospodarczym, a odpoczynkiem

i aktywnym spędzaniem czasu wolnego blisko natury,

przyjazna dla mieszkańców

i każdego kto chciałby tu mieszkać,

pracować, inwestować i odpoczywać.

CELE ROZWOJU GMINY KŁODAWA

Cel nadrzędny wyznacza podstawowe kryteria oceny procesów rozwojowych. Ważne, aby wskazywał na te efekty procesu rozwojowego, które są autentycznie najważniejsze dla lokalnej społeczności. Jednocześnie istotne jest, by były to wyniki możliwe mierzalne, pozwalające na późniejszą ocenę osiągniętych rezultatów.

Cel nadrzędny brzmi następująco:

Zrównoważony rozwój, wysoka jakość i stabilizacja życia

oraz satysfakcja mieszkańców.

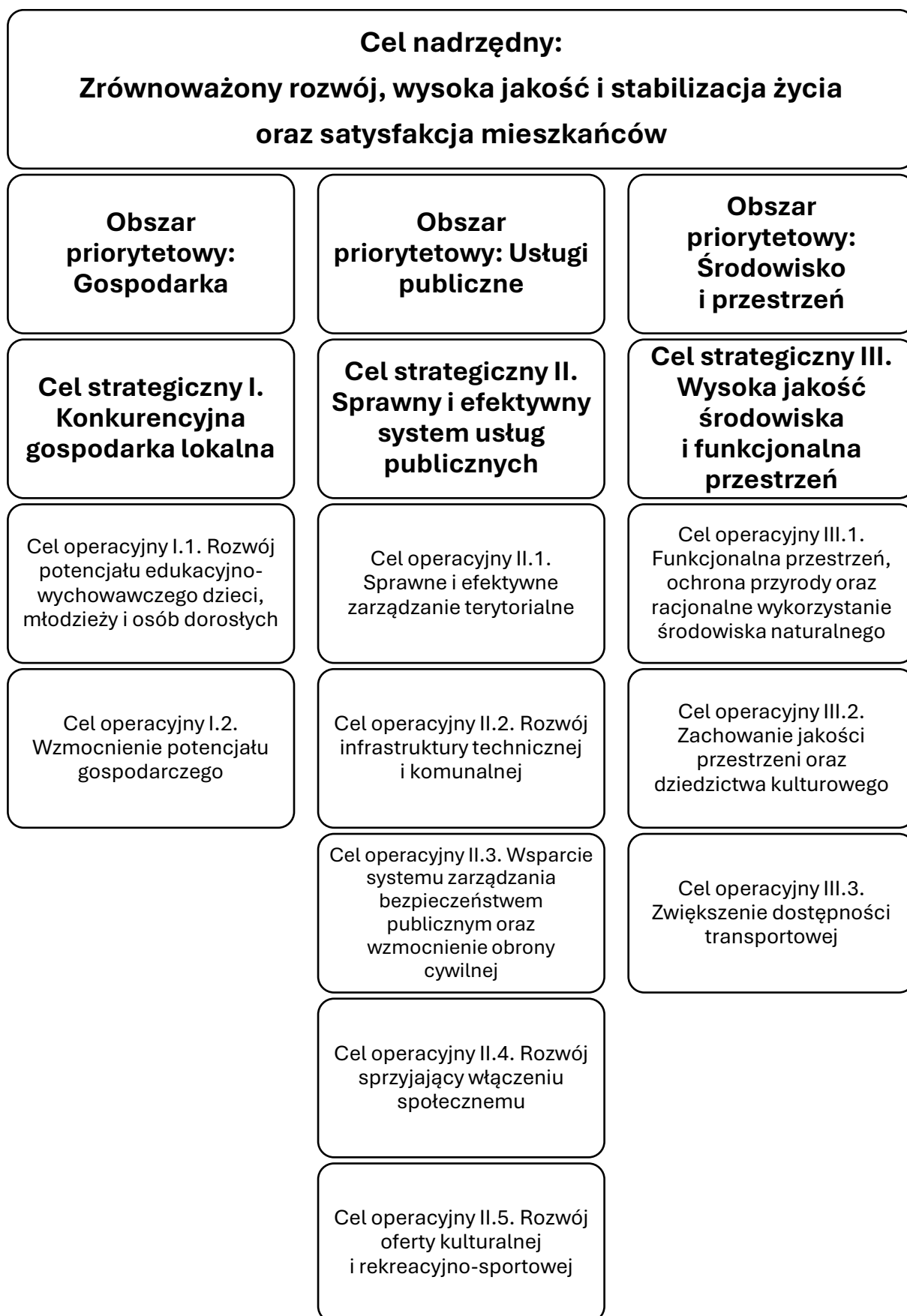
Priorytety wyszczególnione w Strategii rozwoju wynikają z przyjętej wizji gminy Kłodawa i zdefiniowanych wyzwań rozwojowych. Wyodrębniono **3 obszary priorytetowe**, które są względem siebie równoważne i uzupełniające się:

- **Obszar 1. Gospodarka;**
- **Obszar 2. Usługi publiczne;**
- **Obszar 3. Środowisko i przestrzeń.**

Dla każdego z powyższych obszarów priorytetowych sformułowany został cel strategiczny z którego z kolei wynikają cele operacyjne. Dla ich realizacji wyszczególniono kierunki działań. Należy je traktować jako otwartą listę przedsięwzięć w danym zakresie, określającą ogólne priorytety i ramy koncentracji aktywności programowej, finansowej i organizacyjnej całej wspólnoty gminy Kłodawa.

Dla zapewnienia kontroli nad stopniem realizacji poszczególnych celów niniejszej strategii rozwoju stworzono listę wskaźników. Wskaźniki te są przydatne przede wszystkim w czasie dokonywania monitoringu i ewaluacji dokumentu. Lista mierników stanowi podstawową propozycję, która podczas prowadzenia procesów przeglądu strategicznego może być modyfikowana i uzupełniana – zgodnie z potrzebami.

Rysunek 2. Cele Strategii Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2023-2033

4. Cele oraz kierunki rozwoju gminy Kłodawa

Struktura Strategii jest hierarchiczna, co oznacza, że cele rozwoju mają swoje rozwinięcie w postaci kierunków działań. Kierunki działań wynikają bezpośrednio z diagnozy, a ich brzmienie bazuje na zdolnościach realizacyjnych gminy. Realizacja kierunków działań przyczyni się do osiągnięcia obrazu przyszłości nakreślonego w wizji. Przy realizacji wybranych projektów i przedsięwzięć odpowiadających kierunkom działań należy brać pod uwagę misję. Część wskazanych kierunków działań będzie możliwa do zrealizowania w oparciu o potencjał współpracy ponadlokalnej.

4.1. Cel strategiczny I: Konkurencyjna gospodarka lokalna

Cel operacyjny I.1 Rozwój potencjału edukacyjno-wychowawczego dzieci, młodzieży i osób dorosłych

Gmina Kłodawa szczególnie nacisk kładzie na rozwój edukacji traktowanej jako oferta publiczna dla wszystkich mieszkańców gminy – bez względu na wiek, status społeczny, zawodowy itp.

Oczekiwanym rezultatem jest zapewnienie wysokiej jakości oraz nowoczesnej, odpowiadającej na zmiany zachodzące w otoczeniu, oferty edukacyjnej. Jakość edukacji uzależniona jest od zdolności i kreacji kadry nauczycielskiej. Ośrodki edukacyjne zlokalizowane na terenie gminy Kłodawa są w dobrym stanie technicznym i nie wymagają dużych nakładów finansowych. Konieczne jest systematyczne doposażanie placówek w narzędzia cyfrowe oraz nowoczesne pomoce dydaktyczne. W związku z napływem nowych mieszkańców i wzrostem liczby dzieci w wieku szkolnym, planuje się w najbliższych latach rozbudowę Szkoły Podstawowej w Kłodawie oraz przebudowę Szkoły Podstawowej w Różankach. Ważną w ujęciu lokalnym inwestycją była budowa kompleksu edukacyjnego w Kłodawie, na który składa się żłobek i przedszkole. Jest w nim dostępnych 225 miejsc, w tym 50 dla dzieci najmłodszych w żłobku.

Utrzymanie wysokiego poziomu edukacji jest priorytetem dla przyszłego rozwoju społeczno-gospodarczego. Stąd ważne jest podejmowanie działań zmierzających do stwarzania równych szans w dostępie do systemu edukacji, kształtowania postaw aktywnych, pozwalających rozumieć współczesny świat, rozwijania kompetencji oraz zacieśniania współpracy ze sferą biznesu. Podejmowane działania mają równolegle rozwijać i unowocześniać bazę lokalową i narzędziową oraz rozwijać działalność merytoryczną sfery edukacji, by przyczyniać się do efektywnego przejścia z systemu edukacji do zatrudnienia.

Kierunki działań:

1. Budowa, rozbudowa i przebudowa gminnej bazy wychowawczo-oświatowej (szkoły, przedszkola, żłobki).
2. Cyfryzacja edukacji, w tym doposażenie sal lekcyjnych i laboratoriów w pomoce naukowe i dydaktyczne TIK.
3. Rozszerzenie oferty edukacyjnej, w tym edukacji włączającej, kształcenie kompetencji kluczowych, rozwój kreatywności i przedsiębiorczości oraz umiejętności pracy zespołowej.
4. Wsparcie zawodowe nauczycieli.
5. Kształtowanie i promocja postaw związanych z uczeniem się przez całe życie.
6. Podnoszenie i zmiana kwalifikacji zawodowych oraz wsparcie aktywności zawodowej osób starszych.

Cel operacyjny I.2 Wzmocnienie potencjału gospodarczego

Na terenie gminy Kłodawa dominują mikro i małe przedsiębiorstwa (MMPS) świadczące usługi w zakresie handlu hurtowego, detalicznego, naprawy pojazdów, budownictwa, działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; opieki zdrowotnej i pomocy społecznej. Zasadne jest koncentrowanie działań samorządu na tę grupę, wspierając ich konkurencyjność, a tym samym dochody społeczności lokalnej. Lokalną specjalizacją gospodarczą jest również rolnictwo. Zakłada się, że należy wspierać działalność innowacyjnych gospodarstw, szczególnie w zakresie procesów restrukturyzacyjnych rolnictwa w kierunku określonych specjalizacji oraz poprawy struktury agrarnej.

W ramach celu zakłada się działania, które pozwolą wykorzystać lokalne potencjały dla rozwoju funkcji gospodarczej. Są one związane przede wszystkim z lokalizacją, tj. położeniem przy Gorzowie Wielkopolskim oraz wynikają z dobrej dostępności transportowej terenów pod inwestycje gospodarcze. Zakłada się wspieranie rozwoju funkcji turystycznej, jak też promocję walorów inwestycyjnych gminy. Kluczowym obszarem aktywności gospodarczej w gminie będą tereny podstrefy K-SSSE, gdzie przewiduje się rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

Dynamiczny rozwój funkcji mieszkaniowych wskazuje na potrzebę rozwoju funkcji usługowych. Gmina dążyć będzie do wsparcia rozwoju usług dedykowanych mieszkańcom gminy. Wspierać będzie także rozwój pozarolniczych działalności gospodarczych, co pozwoli wzmocnić funkcje gospodarcze na terenie gminy.

Gmina Kłodawa dążyć będzie do poprawy jakości obsługi przedsiębiorców, m.in. poprzez systematyczne wdrażanie usług opartych na cyfryzacji.

Kierunki działań:

1. Organizacja systemu wsparcia rozwoju przedsiębiorstw i rolników.
2. Promocja potencjału turystyczno-gospodarczego gminy Kłodawa.
3. Wsparcie rozwoju terenu podstrefy K-SSSE, w tym poprzez rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.
4. Wsparcie rozwoju usług dedykowanych mieszkańcom gminy.
5. Wspieranie rozwoju działalności pozarolniczych na terenach wiejskich.
6. Poprawa jakości obsługi przedsiębiorców poprzez cyfryzację obsługi klienta w Urzędzie Gminy Kłodawa.

4.2. Cel strategiczny II: Sprawny i efektywny system usług publicznych warunkujący odpowiednią jakość życia, pracy i bezpieczeństwa mieszkańców

Cel operacyjny II.1. Sprawne i efektywne zarządzanie terytorialne

Kierunki działań w ramach celu stanowią odpowiedź na rosnące oczekiwania mieszkańców oraz przedsiębiorców względem organów administracji samorządowej. W swojej treści nawiązują do zapisów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku), która zakłada zwiększenie skuteczności i efektywności państwa opartego na współpracy z obywatelami.

Cele rozwoju lokalnego wskazują na konieczność zacieśnienia współpracy, skoordynowania działań podejmowanych przez samorządy oraz podmioty prywatne i organizacje pozarządowe w zakresie realizacji usług publicznych na rzecz mieszkańców.

W Strategii Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2023-2033 zaplanowano kierunki działań związane z poprawą funkcjonowania administracji w zakresie podniesienia sprawności działania Urzędu Gminy, doskonalenia kwalifikacji pracowników, e-administracji oraz budowy i promocji marki gminy.

Ważnym partnerem w realizacji działań na rzecz mieszkańców są organizacje pozarządowe. Gmina dążyć będzie do wzmocnienia ich potencjału, m. in. wspierając tworzenie lokalnego partnerstwa organizacji pozarządowych i integrowania ich działań.

Coraz istotniejsze znaczenie dla prowadzenia działań rozwojowych w wymiarze lokalnym ma współpraca ponadlokalna. Ona w coraz większej skali warunkuje zdolności samorządu do pozyskiwania środków zewnętrznych, m. in. w ramach instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Tym samym istotne będzie aktywne uczestnictwo i partnerstwo gminy w strukturach współpracy ponadlokalnej oraz międzynarodowej.

Kierunki działań:

1. Zapewnienie wysokiej sprawności administracyjnej, m.in. poprzez system szkoleń pracowników i wdrażanie nowoczesnych instrumentów zarządzania publicznego oraz rozwój usług elektronicznych.
2. Rozwój infrastruktury administracyjnej zapewniającej wysoką jakość usług oraz dostępność.
3. Wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych na rzecz budowania lokalnego partnerstwa i integracji działań.
4. Współpraca z jednostkami, organizacjami i osobami zewnętrznymi, w tym w ramach współpracy międzynarodowej, ponadlokalnej.

Cel operacyjny II.2. Rozwój infrastruktury technicznej i komunalnej

Infrastruktura techniczna – systemy, urządzenia, sieci przesyłowe i związane z nimi obiekty, mają wpływ na rozwój i sposób funkcjonowania przestrzeni mieszkaniowych, aktywności gospodarczych, usług. Bez zapewnienia dostępu do sieci komunalnych oraz mediów nie ma możliwości stworzenia optymalnego miejsca do życia, jak również odpowiednich warunków dla rozwoju gospodarczego i przedsiębiorczości, tworzących miejsca pracy. Rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej, teletechnicznej, oświetleniowej, energetycznej oraz zapewnienie ich niezawodności powoduje poczucie komfortu i bezpieczeństwa mieszkańców, a także przedsiębiorców prowadzących działalność na terenie gminy.

Jednym z najważniejszych aktualnych problemów, z którymi musi się zmierzyć samorząd gminny, jest konieczność zagwarantowania dostępu do bieżącej wody oraz bezpieczeństwa sanitarnego. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej oraz budowa przydomowych oczyszczalni ścieków wynika z konieczności podnoszenia standardów infrastrukturalnych na terenie gminy (komfort i jakość życia, pracy oraz wypoczynku) oraz zapewnienia możliwości rozwoju nowych terenów mieszkaniowych, rekreacyjnych i inwestycyjnych.

Istniejąca infrastruktura wodna i kanalizacyjna na terenie gminy ulega ciągłej amortyzacji. Konieczne jest podejmowanie działań prowadzących do poprawy jej stanu, w tym ponoszenie niezbędnych nakładów odtworzeniowych. W zakresie interwencji założono nie tylko rozwój sieci, ale także poprawę stanu już istniejących rozwiązań.

Programy wspierające wymianę źródeł grzewczych na nowoczesne i ekologiczne przyczyniają się do ochrony jakości powietrza, ograniczając niską emisję. W gminie realizowane będą działania dotyczące kompleksowej termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej, pozwalające poprawić efektywność energetyczną obiektów stanowiących zasób komunalny.

Dla zwiększenia bezpieczeństwa uczestników ruchu, zaplanowano działania związane z rozwojem systemu oświetlenia ulicznego na terenie gminy, w tym przy wykorzystaniu nowych technologii, dzięki którym oświetlenie będzie mniej energochłonne i bardziej oszczędne. Ponadto planowana jest rozbudowa systemu dróg rowerowych.

Kierunki działań:

1. Budowa, rozbudowa i przebudowa infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej oraz ujęć wody.
2. Rozwój rozproszonych systemów kanalizacji i oczyszczania ścieków w rejonach pozbawionych możliwości rozwoju sieci kanalizacyjnej.
3. Poprawa stanu technicznego oraz efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej.
4. Wspieranie poprawy dostępu do internetu szerokopasmowego oraz infrastruktury telekomunikacyjnej.
5. Przebudowa i rozwój systemu oświetlenia ulicznego.
6. Rozbudowa systemu dróg rowerowych.

Cel operacyjny II.3. Wsparcie systemu zarządzania bezpieczeństwem publicznym oraz wzmocnienie obrony cywilnej

Zapewnienie wysokiego poczucia bezpieczeństwa publicznego wymaga szerokiej i kompleksowej współpracy wszystkich służb publicznych i odbywać się powinno na różnych płaszczyznach życia mieszkańców. Jednym z instrumentów wpierających utrzymanie porządku i ładu publicznego będzie rozwój systemów bezpieczeństwa. Zakłada się, że monitoringiem wizyjnym objęte zostaną strategiczne miejsca na terenie gminy Kłodawa, w tym budynki użyteczności publicznej i kulturalno-oświatowe. Monitoring, a w konsekwencji szybsze reagowanie służb bezpieczeństwa i większa wykrywalność sprawców, wzmocni poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gminy.

W gminie zakłada się powstanie nowoczesnego centrum ratownictwa oraz działania wspierające ochotnicze straże pożarne m.in.: w zakresie modernizacji remiz, wyposażenia w nowoczesny, spełniający wszelkie wymagania i normy sprzęt ratowniczy.

Priorytet stanowi poprawa bezpieczeństwa mieszkańców korzystających z przestrzeni i miejsc publicznych – m.in. poprzez edukację zwiększającą bezpieczeństwo i programy bezpieczeństwa na drogach przebiegających przez gminę, szczególnie w miejscach najbardziej niebezpiecznych.

Istotnym priorytetem, ze względu na powszechność wykorzystania cyfryzacji, jest wzmocnienie odporności na cyberataki, podnoszenie świadomości i kompetencji w zakresie cyberbezpieczeństwa.

Powyższe przedsięwzięcia pomogą kreować wizerunek gminy jako miejsca bezpiecznego oraz przyjaznego do życia i pracy.

Kierunki działań:

1. Wsparcie rozwoju infrastruktury i systemów obrony cywilnej.
2. Wspieranie ochotniczych straży pożarnych w celu zapewnienia sprawności bojowej.
3. Prowadzenie wspólnych działań z partnerami społecznymi i instytucjonalnymi w zakresie poprawy bezpieczeństwa publicznego, w tym w obszarze porządku publicznego, ochrony mienia publicznego, bezpieczeństwa w ruchu drogowym, ochrony środowiska.
4. Wzmocnienie bezpieczeństwa publicznego poprzez wspieranie edukacji mieszkańców.
5. Zapewnienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców korzystających z przestrzeni i miejsc publicznych.
6. Wzmocnienie odporności na cyberataki, podnoszenie świadomości i kompetencji w zakresie cyberbezpieczeństwa.

Cel operacyjny II.4. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu

Działania w obszarze włączenia społecznego opierać się będą na aktywnej, racjonalnej, adekwatnej do potrzeb i nowoczesnej polityce społecznej. Realizowane działania służyć będą przeciwdziałaniu wykluczeniu oraz wyłączeniu społecznemu różnych grup zmarginalizowanych bądź zagrożonych marginalizacją, wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie rodzin, dzieci i młodzieży.

Zapobieganie oraz niwelowanie przejawów wykluczenia dotyczyć będzie osób niepełnosprawnych i osób starszych (rozwój oferty specjalistycznych usług adresowanych dla grupy seniorów, w tym rozwój różnych form wsparcia). By sprostać wyzwaniom konieczne będzie

wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań w celu identyfikacji i łagodzenia problemów społecznych na terenie gminy, np. wykorzystywanie mechanizmów ekonomii społecznej.

Osoby wykluczone społecznie bądź zagrożone wykluczeniem, wymagają najczęściej kompleksowego wsparcia, by zwiększyć ich szanse na rynku pracy. Konieczne w tym względzie jest projektowanie wsparcia ukierunkowanego przede wszystkim na rozwój umiejętności funkcjonowania w społeczeństwie i samodzielności. Niezbędne jest rozwijanie form aktywnej integracji i poprawa skuteczności funkcjonowania instytucji pomocy społecznej w gminie Kłodawa.

Polityka w zakresie zdrowia realizowana będzie poprzez zapewnienie mieszkańcom dostępu do opieki medycznej o wysokim standardzie usług – doskonalenie bazy infrastrukturalnej, wyposażenia oraz standardu obsługi w placówkach zdrowia, organizowanie i wspieranie akcji oraz programów profilaktycznych, badań i konsultacji medycznych dla mieszkańców gminy, jak również poprzez kształtowanie, promocję właściwych postaw i aktywną edukację na rzecz zdrowego stylu życia.

Kierunki działań:

1. Rozwój i wzmocnienie bazy lokalowej oraz przestrzeni publicznych wspierających integrację i aktywność społeczną.
2. Wsparcie i realizacja programów aktywnej integracji społecznej.
3. Rozwój i doskonalenie stanu technicznego bazy lokalowej i infrastrukturalnej w placówkach opieki społecznej oraz zdrowotnej.
4. Organizowanie i wspieranie różnorodnych form pomocy społecznej, w tym np. świetlic socjoterapeutycznych, oddziałów dziennych, ośrodków wsparcia czy warsztatów terapii zajęciowej.
5. Działania na rzecz wyrównywania szans osób niepełnosprawnych.
6. Wspieranie programów i inicjatyw skierowanych do osób starszych.
7. Wdrażanie programów profilaktycznych, badań i konsultacji medycznych.
8. Aktywna edukacja na rzecz zdrowego stylu życia.

Cel operacyjny II.5 Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej

Jednym z priorytetów gminy Kłodawa jest rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej, skierowanej zarówno do mieszkańców, jak też osób odwiedzających gminę.

Oferta kulturalna gminy Kłodawa jest dostosowana do różnych grup mieszkańców. Zakłada się utrzymanie aktywności kulturalnej i jej rozwój. Na bogactwo oferty kulturalnej wpływ miało

powstanie w 2020 r. Gminnego Centrum Kultury w Kłodawie – nowoczesnego obiektu, w którym obecnie swoją działalność prowadzą: Gminny Ośrodek Kultury oraz Gminna Biblioteka Publiczna. Nowoczesne wnętrza oraz bogate wyposażenie centrum wpłynęły znacząco na jakość dotychczasowej oferty kulturalnej.

Zakłada się, że oferta kulturalno-rozrywkowa będzie budowana wokół imprez o charakterze ponadlokalnym, bazujących na tradycji i specyfice gminy, we współpracy z gminami Euroregionu Pro Europa Viadrina. Historia, tradycje, folklor zobowiązuje władze, ale i każdego mieszkańca do ochrony i pielęgnowania lokalnych i regionalnych wartości kulturowych. Istotne jest wspieranie lokalnych zespołów i kół gospodyń wiejskich. Dla rozwijania talentów sportowych, utrzymania kondycji, sprawności, dobrego stanu zdrowia mieszkańców ważne jest stwarzanie odpowiednich warunków dla aktywności rekreacyjno-sportowej.

Priorytetem pozostaje aktywizacja oraz edukacja obywatelska i kulturalna, w szczególności dzieci i młodzieży. Upowszechnianie kultury fizycznej pozwoli na wszechstronny rozwój najmłodszych mieszkańców oraz podniesienie potencjału intelektualny i społeczny.

Kierunki działań:

1. Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na terenie gminy oraz rozbudowa i przebudowa obiektów już funkcjonujących.
2. Wspieranie i rozwój inicjatyw społeczno-kulturalnych służących integracji mieszkańców gminy.
3. Współpraca instytucjonalna z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze kultury, sportu i rekreacji oraz lokalnego dziedzictwa.
4. Organizacja imprez o charakterze ponadlokalnym i transgranicznym.
5. Rozwój aktywnego wypoczynku i zwiększenie potencjału turystycznego gminy m.in. poprzez rozbudowę infrastruktury turystycznej.

4.3. Cel strategiczny III. Wysoka jakość środowiska i funkcjonalna przestrzeń

Cel operacyjny III.1. Funkcjonalna przestrzeń, ochrona przyrody oraz racjonalne wykorzystanie środowiska naturalnego

Gmina Kłodawa doświadcza dynamicznych przemian funkcjonalno-przestrzennych, które w największym stopniu związane są z rozwojem funkcji mieszkaniowej (zjawisko suburbanizacji).

Stanowi to istotne wyzwanie dla przyszłego, zrównoważonego rozwoju, w tym zachowania zasobów glebowych, wartości krajobrazowych i spójności przyrodniczej.

Dla gminy Kłodawa priorytetem jest właściwe gospodarowanie przestrzenią, w którym osiągnięty zostanie kompromis pomiędzy funkcjami mieszkaniowymi, gospodarczymi i przyrodniczymi. Zakłada się bowiem, iż najbliższe lata pozwolą na ukształtowanie docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej.

Ochrona przyrody w gminie Kłodawa nabiera priorytetów również ze względu na znaczne pokrycie przestrzeni różnymi formami ochrony. Ponadto należy zwrócić uwagę na potrzebę adaptacji do zmian klimatu. W tych kwestiach szczególne znaczenie będzie mieć świadomość mieszkańców. Promocja postaw proekologicznych i uwzględniających potrzebę działań adaptacyjnych i łagodzących zmiany klimatyczne realizowana będzie poprzez szeroki wachlarz działań, jak np. akcje edukacyjne, konkursy i kampanie społeczne.

Gmina Kłodawa otoczona jest dużą ilością lasów i zieleni, jest atrakcyjna pod względem przyrodniczym. Zakłada się dążenie do zwiększania naturalnej zdolności retencyjnej gruntów – czynnika szczególnie istotnego w kontekście kształtowania stanu zasobów wodnych i przeciwdziałania występowaniu zjawisk ekstremalnych.

Położenie gminy w obrębie obszarów objętych ochroną w szczególny sposób determinuje potrzebę realizacji działań z zakresu czynnej i biernej ochrony przyrody. Istotna przy tym będzie współpraca z odpowiednimi instytucjami i organami ochrony przyrody.

Gmina dążyć będzie do racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska, w szczególności energii i wody. Priorytetem będzie poprawa efektywności gospodarki odpadami, zmierzająca do zmniejszania ilości produkowanych i składowanych opadów.

Kierunki działań:

1. Prowadzenie polityki przestrzennej przy pomocy dokumentów planistycznych w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju.
2. Tworzenie warunków do rozwoju odnawialnych źródeł energii.
3. Wyeliminowanie pokryć dachowych i innych odpadów zawierających azbest.
4. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców, poprzez kampanie edukacyjne i promocję postaw proekologicznych oraz uświadamiających potrzebę działań adaptacyjnych i łagodzących zmiany klimatyczne oraz im przeciwdziałania, redukcji emisji CO₂ i innych szkodliwych substancji.

5. Właściwe zagospodarowanie przestrzeni oraz wdrażanie rozwiązań służących adaptacji do zmian klimatu.
6. Promowanie oraz wspieranie rozwiązań w zakresie rozwoju małej retencji wodnej, w tym zagospodarowania wód opadowych i roztopowych na terenach prywatnych posesji przy budynkach mieszkalnych i na terenach prywatnych przedsiębiorstw.
7. Prowadzenie biernej i czynnej ochrony przyrody, w zakresie kompetencji gminy, przy współpracy z organami ochrony przyrody.
8. Ekologiczne i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska, w tym energii i wody.
9. Dążenie do poprawy efektywności gospodarki odpadami, zmierzające do zmniejszania ilości produkowanych i składowanych odpadów.

Cel operacyjny III.2. Zachowanie jakości przestrzeni oraz dziedzictwa kulturowego

Ochrona przestrzeni i dziedzictwa kulturowego stanowi jeden priorytetów rozwoju gminy Kłodawa. Zgodnie z rekomendowanym podejściem do zarządzania kulturą, zasobami dziedzictwa kulturowego oraz przyrodniczego, zaprojektowane działania służyć będą kompleksowej ochronie i zachowaniu dziedzictwa (m.in. zabiegi konserwatorskie i modernizacyjne, rewaloryzacja dziedzictwa, kultywowanie tradycji i obrzędowości, wspieranie folkloru i sztuki ludowej, zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych), ale również generowaniu impulsów do dalszego jego rozwoju, np. poprzez nadawanie zabytkom oraz zdegradowanym miejscom z potencjałem kulturowym i edukacyjnym nowych funkcji.

Współdziałanie władz samorządowych, sąsiednich gmin, sektora biznesu, instytucji kultury, środowisk artystycznych i twórczych, służb konserwatorskich oraz innych odpowiedzialnych podmiotów pozwoli na wzmocnienie podejmowanych działań i bardziej racjonalne wydatkowanie środków, a także możliwość uzyskania dodatkowych korzyści przez partnerów na różnych etapach realizacji wspólnych przedsięwzięć (komplementarność i synergia).

Kierunki działań:

1. Nadanie nowych funkcji społecznych, gospodarczych, środowiskowych zdegradowanym lub niefunkcjonalnym przestrzeniom publicznym, z uwzględnieniem zrównoważonego zarządzania zielenią, rozwoju terenów wspólnotowych, charakteryzujących się inkluzyjnością.
2. Wspieranie i zachowanie materialnego oraz niematerialnego zasobu dziedzictwa kulturowego, w tym obiektów zabytkowych, tradycji, wydarzeń, oraz inicjatyw społecznych wzmacniających lokalną tożsamość.

Cel operacyjny III.3. Zwiększenie dostępności transportowej

Dostępność transportowa gminy decyduje o jej atrakcyjności inwestycyjnej oraz jakości życia. Kształtowanie dostępności transportowej na terenie gminy Kłodawa opierać się będzie na rozwoju sieci dróg lokalnych oraz współdziałaniu z innymi zarządcami dróg w zakresie modernizacji i rozbudowy sieci dróg o znaczeniu ponadlokalnym.

Gmina współpracować będzie zarówno z Generalną Dyрекcją Dróg Krajowych i Autostrad, Zarządem Dróg Wojewódzkich, jak i Powiatem Gorzowskim. Rozbudowa oraz modernizacja dróg są konieczne, aby spełniały one normy i przystawały do nowych warunków społeczno-gospodarczych, takich jak zwiększony ruch. Poprawa dostępności transportowej stymulować będzie rozwój przewidzianych planistycznie funkcji mieszkaniowych i usługowych, nowych zakładów pracy oraz ośrodków turystyki i rekreacji. Oczekiwane są również inwestycje w zakresie budowy ciągów pieszych i dróg rowerowych o charakterze komunikacyjnym i turystycznym. W szczególności drogi rowerowe, jako alternatywne korytarze transportowe, mają istotne znaczenie dla rozwoju komunikacji w kontekście konieczności redukcji emisji CO₂. Jednym z priorytetów pozostaje organizacja nowoczesnego, sprawnego i przyjaznego pasażerom transportu zbiorowego (optymalizowanie rozkładów jazdy i wpływanie na przewoźników publicznych i prywatnych w zakresie dostosowywania rozkładów do potrzeb mieszkańców i turystów).

Kierunki działań:

1. Rozwój i utrzymanie w dobrym stanie lokalnej infrastruktury drogowej.
2. Wspieranie działań na rzecz budowy rozwiązań komunikacyjnych oraz poprawy bezpieczeństwa na drogach.
3. Rozwój komunikacji niskoemisyjnej, w tym rozwój sieci dróg rowerowych i ich integracja w obszarze funkcjonalnym Gorzowa Wielkopolskiego.
4. Współpraca w zakresie kształtowania transportu publicznego na terenie gminy Kłodawa.

5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Kłodawa

5.1. Struktura sieci osadniczej gminy Kłodawa wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

Gmina Kłodawa to gmina wiejska położona na Wysoczyźnie Gorzowskiej, usytuowana na pograniczu województw lubuskiego i zachodniopomorskiego, w północnej części powiatu gorzowskiego ziemskiego. Zajmuje powierzchnię 235 km² i zamieszkiwana była przez 9335 mieszkańców wg danych z 2023r.

Bezpośrednio graniczy z miastem Gorzów Wielkopolski oraz gminami Lubiszyn, Santok, Strzelce Krajeńskie, Barlinek i Nowogródek Pomorski. Z Kłodawy jest również blisko do niemieckiego Frankfurtu nad Odrą (82 km), Berlina (141 km), oraz przejść granicznych w Kostrzynie nad Odrą (49 km), Słubicach (82 km) i Świecku (90 km).

Siedziba gminy znajduje się w miejscowości Kłodawa. Sieć osadniczą gminy tworzy 11 sołectw, w skład których wchodzi 19 miejscowości. Sołectwa to: Kłodawa, Różanki, Wojcieszyce, Chwałęcice, Łośno, Santocko, Rybakowo, Santoczno, Zdroisko, Mironice oraz Różanki-Szklarnia.

Główną miejscowością w gminie, która skupia funkcje mieszkaniowe i usługowo-produkcyjne jest Kłodawa (3335 mieszkańców, wg danych z 2023 r.). Obszarami koncentracji funkcji mieszkaniowych są ponadto miejscowości: Różanki (1168 mieszkańców), Chwałęcice (1219 mieszkańców), Santocko (943 mieszkańców) i Wojcieszyce (894 mieszkańców). Pozostałe miejscowości nie przekraczają 500 mieszkańców. W miejscowości Różanki-Szklarnia – działa gospodarstwo ogrodnicze.

Sąsiadujący z gminą Gorzów Wielkopolski pełni funkcję ośrodka ponadregionalnego z ofertą usług w zakresie szkolnictwa średniego, zawodowego i wyższego, szpitalnictwa, obsługi ogólnej ludności, wymiaru sprawiedliwości i gospodarki komunalnej. Gwarantuje to mieszkańcom dobry dostęp do szerokiego wachlarza usług publicznych.

W układzie sieci osadniczej gminy, można wyróżnić trzy rejony koncentracji funkcji mieszkaniowej.

- **Kłodawa, będąca podstawowym elementem struktury funkcjonalno-przestrzennej** z siedzibą władz samorządowych, ośrodkami wielofunkcyjnymi w zakresie szkolnictwa, opieki zdrowotnej, kultury, handlu i usług oraz infrastruktury technicznej;

- **ośrodki podstawowe**, które tworzą wsie: Różanki, Chwałęcice, Santocko i Wojcieszyce. Stanowią one dopełnienie oferty ośrodka centralnego poprzez lokalizację lokalnych – także publicznych – usług i funkcji związanych z gospodarką rolną oraz ofertą turystyczno-rekreacyjną;
- **pozostałe ośrodki**, który tworzą pozostałe wsie i osady, gdzie świadczone są usługi na poziomie podstawowym, przeważnie są to lokalne obiekty usługowo-handlowe.

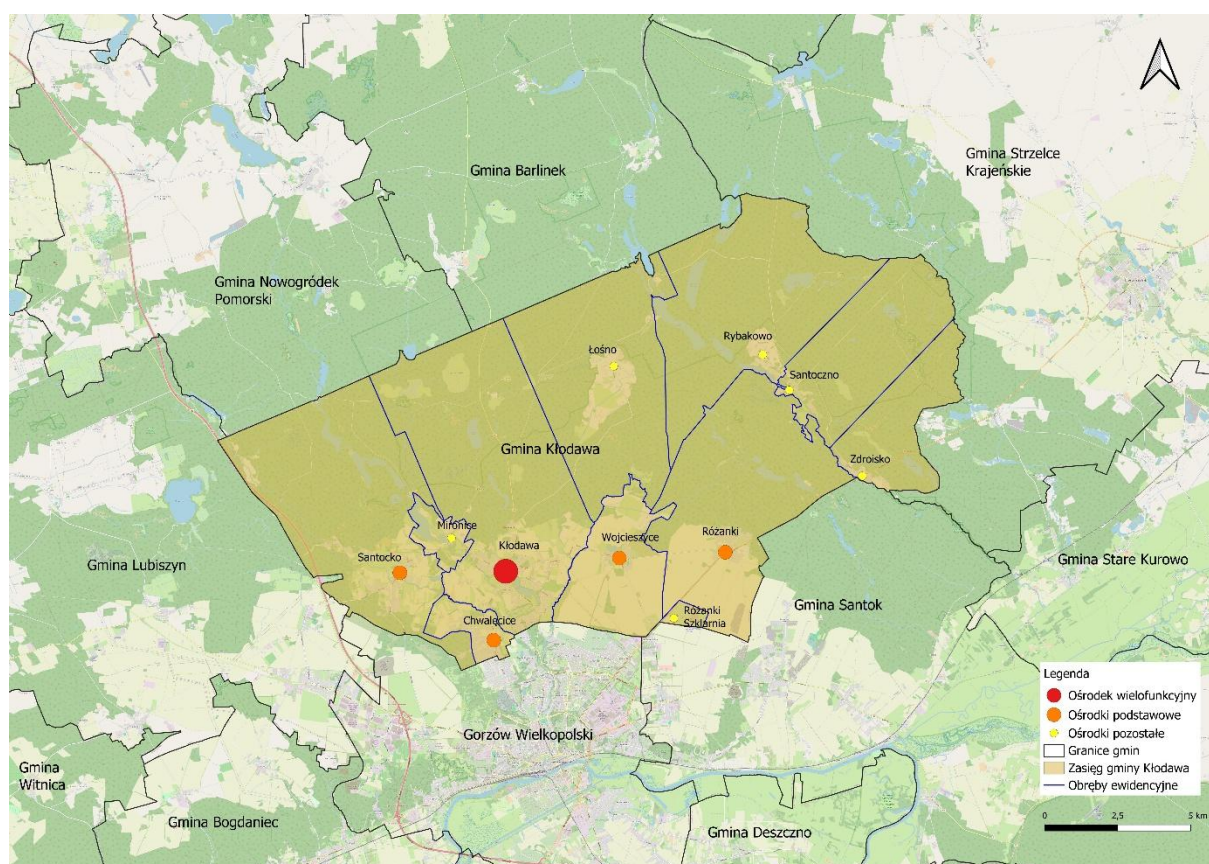
Zdecydowana większość mieszkańców zamieszkuje południową część gminy. W północnej części osadnictwo jest znacznie rozproszone, ulokowane wśród dominujących terenów leśnych.

Bliskie sąsiedztwo Gorzowa Wielkopolskiego, a także atrakcyjność pod względem przyrodniczym wpływa na zjawisko suburbanizacji. Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna rozwija się głównie w Kłodawie, Chwałęcicach, Różankach i Santocku. Tereny dla inwestycji gospodarczych znajdują się przede wszystkim w Różankach i Wojcieszycach.

Gmina posiada dobry dostęp do systemu dróg ekspresowych. Blisko obszarów zurbanizowanych gminy przebiega droga ekspresowa S3. Przez gminę biegną również droga krajowa nr 22 oraz wojewódzka nr 151. Gmina położona jest na terenie o dużym zróżnicowaniu przestrzennym i urozmaiconym środowisku przyrodniczym, co stwarza korzystne warunki do turystyki i rekreacji. Północna część gminy charakteryzuje się krajobrazem leśnym, a południowa część rolniczym, z gruntami ornymi, łąkami, pastwiskami.

Bezpośrednie sąsiedztwo Gorzowa Wielkopolskiego oraz dobry dostęp do drogi ekspresowej S3 i przebieg drogi krajowej, kształtowały atrakcyjność dla rozwoju funkcji gospodarczej. Na terenie gminy powstała podstrefa Kostrzyńsko-Stubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

Mapa 1. Struktura osadnicza gminy Kłodawa

Źródło: opracowanie własne

5.2. System powiązań przyrodniczych na obszarze gminy Kłodawa

Wg podziału fizyczno-geograficznego J. Kondrackiego, obszar gminy Kłodawa znajduje się w zasięgu prowincji Niż Środkowoeuropejski, w ramach:

- podprowincji Pojezierze Południowobaltyckie,
- makroregionu Pojezierze Południowopomorskie,
- mezoregionu Równina Gorzowska (przy czym wschodnia część gminy znajduje się w niewielkim stopniu w mezoregionie Pojezierze Dobiegniewskie).

Gminę charakteryzuje duża powierzchnia terenów leśnych, zajmujących około 65% jej obszaru. Część gminy znajduje się na obszarze Gorzowskiego Parku Krajobrazowego, powstałego z przekształcenia Barlinecko-Gorzowskiego Parku Krajobrazowego. Obszary leśne mają nie tylko znaczenie środowiskowe, są cennym walorem podnoszącym jakość życia mieszkańców gminy.

Obszary leśne koncentrują się w północnej części gminy, a południowa część zdominowana jest przez krajobraz rolniczy. Gleby na terenie gminy należą głównie do niskich klas bonitacyjnych, przeważają klasy V i VI, w południowej części miejscowo występują kl. III i IV. Występują tu liczne

jeziora, o dużych walorach krajobrazowych i znaczącej wartości przyrodniczej. Położenie gminy na terenach o zróżnicowaniu przestrzennym i zróżnicowanym środowisku przyrodniczym sprzyja rozwojowi turystyki i rekreacji.

Na terenie gminy Kłodawa występują formy ochrony przyrody określone w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2026 poz. 13). Na podstawie Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody na terenie gminy występują:

1. Gorzowski Park Krajobrazowy, utworzony na podstawie Rozporządzenia Nr 27 Wojewody Gorzowskiego z dnia 23 października 1991 r. w sprawie utworzenia Barlinecko-Gorzowskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Gorzowskiego Nr 14 poz. 87 z późn. zm.);
2. Otulina Gorzowskiego Parku Krajobrazowego, utworzona na podstawie Rozporządzenia Nr 27 Wojewody Gorzowskiego z dnia 23 października 1991 r. w sprawie utworzenia Barlinecko-Gorzowskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Gorzowskiego Nr 14 poz. 87 z późn. zm.);
3. Rezerwat przyrody Rzeka Przyłężek, utworzony na podstawie Zarządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 11 grudnia 1995 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1996 r. Nr 5, poz. 57, z późn. zm.);
4. Rezerwat przyrody Wilanów, utworzony na podstawie Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 30 grudnia 1966 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1967 r. Nr 14, poz. 70 z późn. zm.);
5. Rezerwat przyrody Torfowiska Andromedy wraz z otuliną, utworzony na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska W Gorzowie Wielkopolskim z dnia 17 kwietnia 2025 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Torfowiska Andromedy” (Dz. Urz. z 2025 r. poz. 1042);
6. Rezerwat przyrody Dębina, utworzony na podstawie Zarządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 11 grudnia 1995 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M. P. z 1996 r. Nr 2, poz. 26, z późn. zm.);
7. Obszar Natura 2000 Puszcza Barlinecka (OSO), utworzony na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 229, poz. 2313, z późn. zm.);
8. Obszar Natura 2000 Ostoja Barlinecka (SOO), utworzony na podstawie Decyzji Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty

składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE) (Dz. Urz. UE L 33 z 08.02.2011, str. 146, z późn. zm.);

9. Obszar chronionego krajobrazu Puszcza Barlinecka, utworzony na podstawie Rozporządzenia Nr 12 Wojewody Gorzowskiego z dnia 24 listopada 1998 r. w sprawie określenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa gorzowskiego (Dz. Urz. z 1998 r. Nr 20, poz. 266 z późn. zm.);
10. Użytki ekologiczne: Różanki, Bagna, Wilanów, utworzone na podstawie Rozporządzenia nr 5 Wojewody Lubuskiego z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego nr 44 poz. 554);
11. Użytki ekologiczne: Torfowisko górne, Torfowisko Dolne, utworzone na podstawie Uchwały nr XXXIV/259/09 Rady Gminy Kłodawa z dnia 17 czerwca 2009 r. w sprawie uznania dwóch obiektów położonych na terenie Gminy Kłodawa jako użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego nr 81 poz. 1096);
12. Pomniki przyrody:
 - 1) Głaz narzutowy (obwód 365cm, wysokość 67cm, na głazie napis gotykiem „Wanschen – 1932”), obr. ewid. Kłodawa, dz. nr 1204, własność: Skarb Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Kłodawa, obr. leśny Kłodawa, Leśnictwo Wojcieszyce, oddz. 368 j (Rozporządzenie Nr 46 Wojewody Lubuskiego z dnia 19 maja 2006 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody, Dz. Urz. Woj. Lubuskiego nr 38 poz. 846 z 5.06.2006 r.);
 - 2) Głaz narzutowy (obwód 250cm, wysokość 135cm, obelisk – pomnik leśnika niemieckiego zamordowanego 18 lutego 1923 r.), obr. ewid. Kłodawa, dz. nr 1204, własność: Skarb Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Kłodawa, obr. leśny Kłodawa, Leśnictwo Wojcieszyce, oddz. 368 j. (Decyzja Nr 86/66 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Zielonej Górze z dnia 24 marca 1966 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody ożywionej i nieożywionej, Dz. Urz. WRN w Zielonej Górze nr 2 poz. 26 z 1966 r., z późn. zm.);
 - 3) Dąb szypułkowy - *Quercus robur* (martwe drzewo), obr. ewid. Łośno, dz. nr 483, własność: Skarb Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Kłodawa, obr. leśny Kłodawa, Leśnictwo Łośno, oddz. 217 f. (Decyzja Nr 86/66 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Zielonej Górze z dnia 24 marca 1966 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody ożywionej i nieożywionej, Dz. Urz. WRN w Zielonej Górze nr 2 poz. 26 z 1966 r., z późn. zm.);
 - 4) Grupa drzew (skupienie 5 drzew, obecnie 3 w tym dwa martwe i jedno żywe oraz jedno leży powalone, piątego drzewa brak), obr. ewid. Santocko, dz. nr 729,

własność: Skarb Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Kłodawa, Leśnictwo Santocko, oddz. 282 m. obecnie 282k, dz. 729/2 (Decyzja Nr 86/66 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Zielonej Górze z dnia 24 marca 1966 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody ożywionej i nieożywionej, Dz. Urz. WRN w Zielonej Górze nr 2 poz. 26 z 1966 r. z późn. zm.);

- 5) Dąb szypułkowy - *Quercus robur* (drzewo wiekowe o pokaźnych, imponujących rozmiarach), rośnie w pasie drogi gminnej przy ul. Dębowej w Różankach (Uchwała Nr XIV/76/07 Rady Gminy Kłodawa z dnia 29 sierpnia 2007 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody drzewa z gat. dąb szypułkowy (*Quercus robur*) rosnącego na terenie działki o nr ewid. 142 (droga gminna) położonej w miejscowości Różanki gm. Kłodawa);
- 6) Grupa drzew (skupienie drzew – 2 Dęby szypułkowe - drzewa martwe, leżące w silnym rozkładzie), obr. ewid. Kłodawa, dz. nr 1085, własność: Skarb Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Kłodawa, Leśnictwo Mszaniec, oddz. 120 k, przy szosie Gorzów – Barlinek.; obecnie: leśnictwo Łośno oddz. 120 j, dz. 1085, obręb Santocko (Decyzja Nr 86/66 Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Zielonej Górze z dnia 24 marca 1966 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody tworów przyrody ożywionej i nieożywionej, Dz. Urz. WRN w Zielonej Górze nr 2 poz. 26 z 1966 r., z późn. zm.);
- 7) Buk pospolity (Buk zwyczajny) - *Fagus sylvatica* (wśród innych drzew tego samego gatunku w skali gminy wyróżnia się ze względu na obwód pnia wynoszący 450 cm, wysokość wynoszącą ok. 20 m, szerokość korony wynosząca ok. 10 m, i charakterystyczny dla buku pokrój), pomnik znajduje się na terenie działki o nr ewid. 56/1 obręb 5 Santoczno w Gminie Kłodawa (Uchwała nr XXIV/218/2020 Rady Gminy Kłodawa z dnia 10 grudnia 2020 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody, Dz. Urz. z 2020 r. Nr 2020, poz. 3049);
- 8) Gienia, wierzba biała (*Salix alba*), o obwodzie 650 cm mierzonej na wysokości 130 cm rosnące na działce o nr ewid. 100/10 obręb 01 Santocko w Gminie Kłodawa (Uchwała nr LV/477/2023 Rady Gminy Kłodawa z dnia 25 października 2023 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody, Dz. Urz. z 2023 r. poz. 2811).¹

¹ Za: Centralny rejestr form ochrony przyrody, stan 06.02.2026 r.

Przez teren gminy Kłodawa przebiegają trzy ważne lokalne korytarze ekologiczne, stanowiące fragment obszaru ECONET o randze krajowej, spełniające rolę łączników pomiędzy dużymi jednostkami przyrodniczymi:

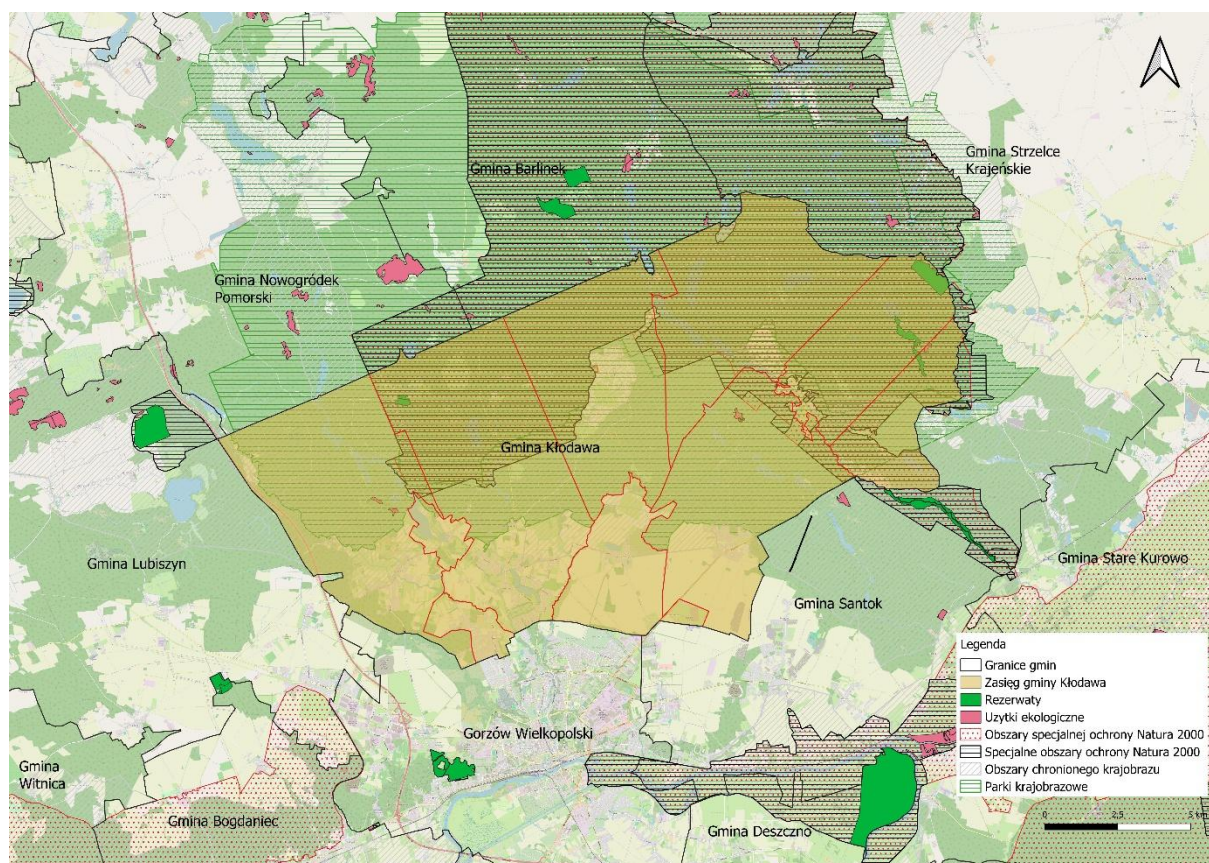
- wewnętrzny korytarz ekologiczny „Dolina Kłodawki”, prowadzony doliną Kłodawki, łączący wielki kompleks leśny Puszczy Gorzowsko – Barlineckiej z doliną Warty. Rzeźba obszaru, przez który przepływa ta rzeka, ukształtowana została pod wpływem zlodowacenia bałtyckiego, stadium pomorskiego. Korytarz charakteryzuje się występowaniem dolin, wzgórz morenowych i sandrowych oraz jezior wytopiskowych;
- wewnętrzny korytarz ekologiczny „Dolina Santocznej”, który jest jednym z najważniejszych korytarzy ekologicznych łączących Pradolinę Toruńsko – Eberswaldzką poprzez Puszcę Barlinecką z północnym korytarzem zewnętrznym Dolina Płoni;
- wewnętrzny korytarz ekologiczny „Dolina Pęczny”, który pełni ważną rolę łącznikową między głównym korytarzem ekologicznym Pradoliny Toruńsko – Eberswaldzkiej, a terenami położonymi na północ od niej. Jest to trakt migracji zwierząt oraz łącznik między wschodnią częścią Puszczy Gorzowsko – Barlineckiej, a doliną Noteci.

Środowisko kulturowe to ważny czynnik życia i działalności człowieka, zabytki są nie tylko materialnym świadectwem przeszłości lecz także cennym elementem kultury, przyczyniającym się do kształtowania przyjaznego otoczenia.

Na terenie gminy Kłodawa do rejestru zabytków nieruchomych wpisanych jest 9 zabytków (na dzień 04.09.2025), do Gminnej Ewidencji Zabytków – 117 obiektów, a także 441 stanowisk archeologicznych. Do najważniejszych należą:

- Mironice – Dwór z 1830, k. XIX;
- Różanki – aleja lipowa wzdłuż drogi krajowej nr 22 od granic miasta Gorzowa Wlkp. do miejscowości Różanki, kościół rzymsko-katolicki pw. św. Stanisława Kostki, cmentarz przykościelny, zespół folwarczny, budynek mieszkalny w zespole folwarcznym,;
- Santoczno – kościół rzymsko-katolicki filialny pw. Przemienienia Pańskiego, budynek dawnej szkoły;
- Wojcieszyce – kościół rzymsko-katolicki filialny pw. Podwyższenia Krzyża Świętego.

Mapa 2. System powiązań przyrodniczych

Źródło: opracowanie własne

Gmina Kłodawa leży w dorzeczu Odry, w regionie wodnym Warty i dolnej Noteci. Gmina jest bogata w zasoby wodne. Występuje tu rozbudowana sieć rzeczna, duża liczba jezior, a także spora retencja wód w bagnach i poziomach wodonośnych. Na atrakcyjność terenu wpływa rzeka Santoczna wraz z licznymi jeziorami i dopływami. Do malowniczych rzek należą Pełcz, Przyłęga i Kłodawka.

Gmina położona jest w zasięgu 5 jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych i 2 jeziornych: RW60001018929 Kłodawka, RW6000121899 Warta od Noteci do ujścia, RW6000091889849 Pełcz, RW6000091889869 Santoczna, RW600015188989 Otok, LW10896 Chłop LW10892 Lubie. Stan wód powierzchniowych jest zły.

Tabela 3. Ocena stanu jednolitych części wód rzecznych na obszarze gminy Kłodawa

Kod i nazwa JCWP oraz typ	Status JCWP	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan JCWP (ogólny)	Cele środowiskowe i działania
RW60001018929 Kłodawka	NAT - naturalna część wód	Słaby stan ekologiczny	Stan chemiczny poniżej dobrego	Zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D Stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), związki tributyllocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
RW6000121899 Warta od Noteci do ujścia	SZCW - silnie zmieniona część wód	Zły stan ekologiczny	Stan chemiczny poniżej dobrego	Zły stan wód	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Warta w obrębie JCWP (dla jesiotra); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Warta w obrębie JCWP (dla troci wędrownej oraz węgorza europejskiego) Stan chemiczny: dobry
RW6000091889849 Petcz	NAT - naturalna część wód	Dobry stan ekologiczny	Stan chemiczny poniżej dobrego	Zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; Stan chemiczny: dobry
RW6000091889869 Santoczna	NAT - naturalna część wód	Dobry stan ekologiczny	Stan chemiczny poniżej dobrego	Zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D;

Kod i nazwa JCWP oraz typ	Status JCWP	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan JCWP (ogólny)	Cele środowiskowe i działania
					Stan chemiczny: dobry
RW600015188989 Otok	SCW sztuczna część wód	Umiarkowany stan ekologiczny	Stan poniżej dobrego	Zły stan wód	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości) Stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [związki tributyllocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
LW10896 Chłop	NAT - naturalna część wód	Umiarkowany stan ekologiczny	Stan dobry	Zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [PMPL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości) Stan chemiczny dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren (w) benzo(k)fluoranten (w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
LW10892 Lubie	NAT - naturalna część wód	Umiarkowany stan ekologiczny	Stan dobry	Zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [PMPL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości) Stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren (w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry

Źródło: GIOŚ, Ocen stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2022-2027 na podstawie monitoringu – tabela oraz na podstawie Klasyfikacji wskaźników i grup wskaźników w JCWP rzek i zbiorników zaporowych za rok 2023 i 2024 oraz <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe>

Gmina Kłodawa położona jest w zasięgu jednolitych części wód podziemnych: GW600033 i GW600034. Północna część gminy znajduje się w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 135 – zbiornik Barlinek.

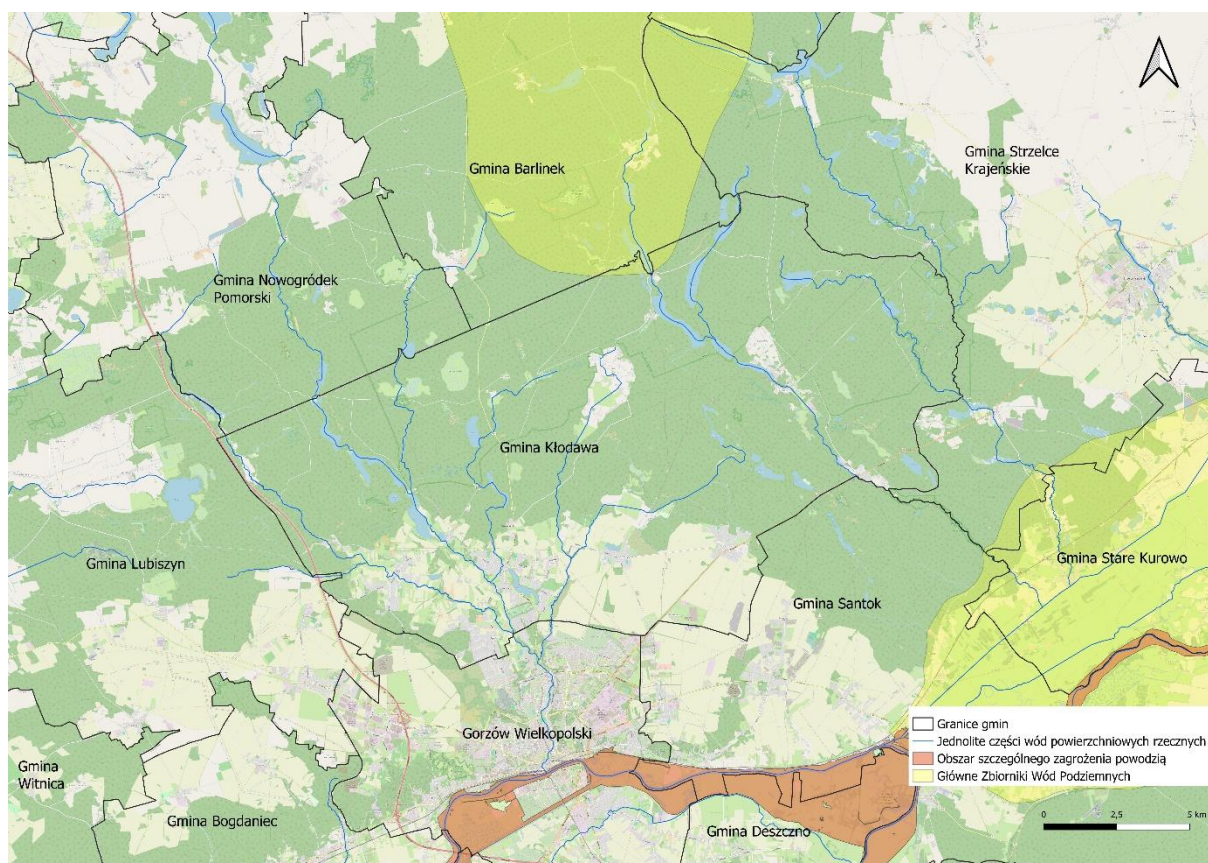
Tabela 4. Stan, cele środowiskowe oraz określenie ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych dla JCWPd na terenie gminy Kłodawa

Numer JCWPd	Kod JCWPd	Stan JCWPd	Wyznaczone cele środowiskowe	Ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych
33	GW600033	dobry	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy	Niezagrożona
34	GW600034	dobry	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy	Niezagrożona

Źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-podziemne>,
<https://wody.gios.gov.pl/pjwp/publication/RIVERS/88>, dane z <https://mjwp.gios.gov.pl/wyniki-badan/wyniki-badan-2024.html>

Gminę Kłodawa zalicza się do obszaru ekstremalnie zagrożonego suszą atmosferyczną, umiarkowanie hydrologiczną, słabo zagrożonego suszą hydrogeologiczną. W przypadku suszy rolniczej, gmina podzielona jest na część północną i południową. Część północna charakteryzuje się zagrożeniem: od słabego do silnego w okolicy miejscowości Mszaniec, Santoczno, Rybakowo czy Mironice, po ekstremalnie zagrożone łąsno. Część południowa gminy jest zagrożona ekstremalnie suszą rolniczą.

Mapa 3. System powiązań hydrologicznych

Źródło: opracowanie własne

5.3. Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych

Sieć komunikacyjna w gminie Kłodawa opiera się na transporcie drogowym. W skład sieci wchodzi:

- droga krajowa S3 – o długości 6 km;
- droga krajowa DK 22 – o długości 11,68 km;
- droga wojewódzka DW 151 – o długości 11,06 km;
- drogi powiatowe o łącznej długości 65,47 km;
- drogi gminne i wewnętrzne.

Gmina Kłodawa charakteryzuje się korzystnym położeniem w układzie transportowym kraju. Droga ekspresowa S3 stanowi dogodne połączenie gminy z północą i południem Polski. System powiązań drogowych uzupełnia droga krajowa DK22, prowadząca od przejścia polsko-rosyjskiego w Grzechotkach, do przejścia granicznego w Kostrzynie nad Odrą oraz droga wojewódzka DW151, która łączy Świdwin z Gorzowem Wielkopolskim. Siedziba gminy położona jest 8 km od Gorzowa

Wielkopolskiego, w odległości około 140 km od Zielonej Góry i Poznania i około 100 km od Szczecina.

Istotne znaczenie w układzie transportowym na terenie gminy Kłodawa mają drogi powiatowe, które zapewniają bezpośrednie połączenie z gminami ościennymi. Pełnią funkcję uzupełniających powiązań w funkcjonowaniu struktury społeczno-gospodarczej gminy.

Drogi gminne stanowią podstawę lokalnego układu komunikacyjnego i zapewniają połączenie wszystkich części gminy. Układ drogowy gminy Kłodawa należy uznać za rozwinięty. Zakłada się dążenie do poprawy stanu nawierzchni istniejących dróg i utrzymania ich w dobrym stanie technicznym.

Na terenie gminy funkcjonują drogi oraz szlaki rowerowe, które zapewniają bezpieczne i ekologiczne przemieszczanie się mieszkańców jak i turystów.

Wyznaczone szlaki rowerowe:

- szlak czerwony (transgraniczny, przyrodniczo – historyczny): Kostrzyn nad Odrą – Lubiszyn – Marwice – Santocko – Rybakowo – Barlinek;
- Królewski Szlak Rowerowy: Kostrzyn nad Odrą – Witnica – Bogdaniec – Gorzów Wielkopolski – Różanki – Przytęg – Strzelce Krajeńskie;
- szlak zielony (przyrodniczy): Gorzów Wielkopolski – Wojcieszyce – Santoczno – Lipy – Łośno – Marzęcin – Santocko – Gorzów Wielkopolski;
- szlak żółty: Kłodawa – Chwałęcice – Santocko;
- szlaki czarne – 4 szlaki łącznikowe, łączące ze sobą szlaki główne;
- Trasa Rowerowa Warta – Noteć: Kostrzyn nad Odrą – Gorzów Wielkopolski – Drezdenko – Czarnków, powiązana z europejskim szlakiem rowerowym R-1 oraz trasą rowerową Odra – Nysa, biegnącą wzdłuż granicy polsko – niemieckiej.

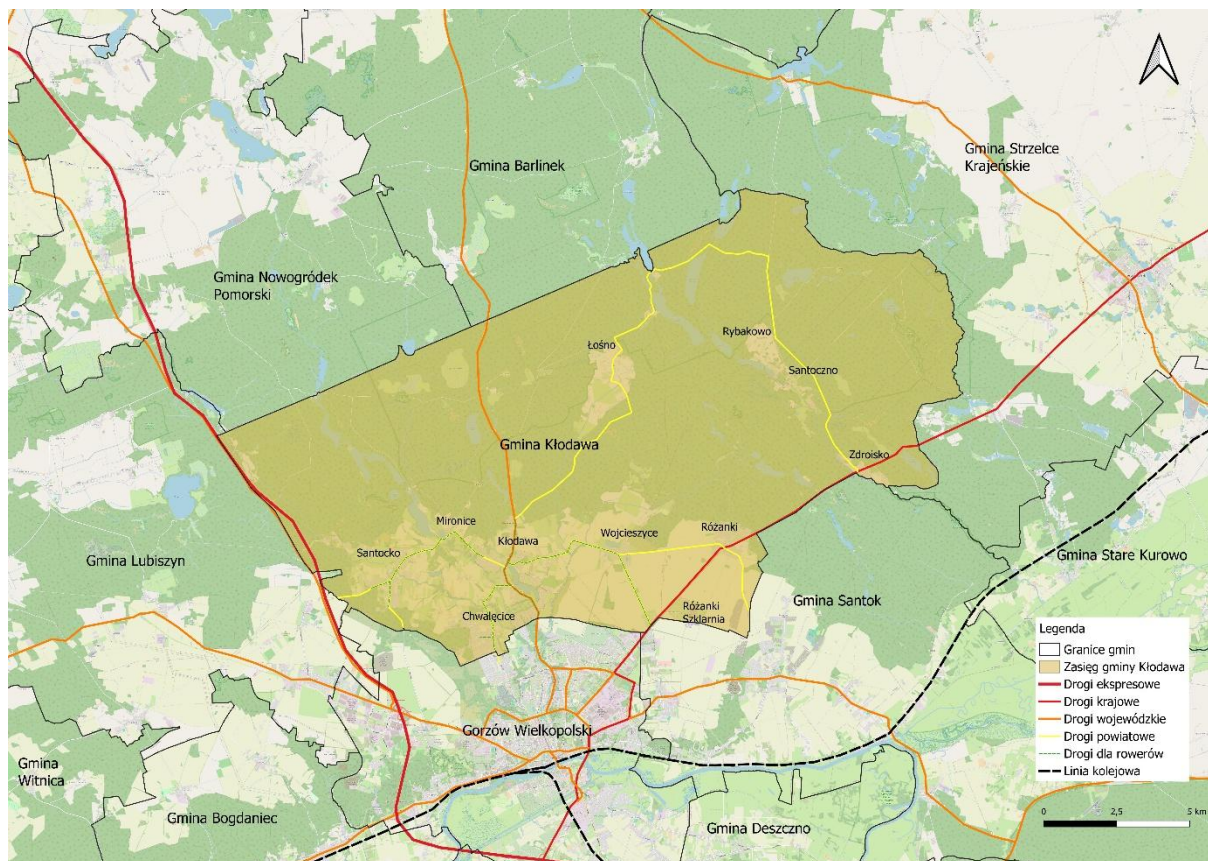
Przez teren gminy przebiegają trzy szlaki piesze, 7 tras nordic walking, 2 ścieżki edukacyjne. Piesze szlaki mają łącznie około 40 km. Przebiegają przez najciekawsze tereny gminy, w tym m.in. przez Gorzowski Park Krajobrazowy, rezerwat, wzdłuż jezior, obok Leśnej Stacji Dydaktycznej, a także przez miejscowości letniskowe i ośrodki wypoczynkowe.

Wzdłuż jezior Lubie, Mrowinko Duże i Mrowinko Małe wytyczono szlak kajakowy. Rozpoczyna się on w miejscowości Lipy i przebiega przez jeziora i łączące je kanały, kończąc się w miejscowości Santoczno.

Część gminy funkcjonuje w zasięgu komunikacji zbiorowej, obsługiwanej przez MZK w Gorzowie Wielkopolskim (w ramach linii nr 111). Pozostała część gminy obsługiwana jest przez PKS Sp. z o.o. w Gorzowie Wielkopolskim.

Przez teren gminy Kłodawa nie przebiegają linie kolejowe. Najbliższa stacja kolejowa zlokalizowana jest w Gorzowie Wielkopolskim.

Mapa 4. Główne korytarze i elementy sieci transportowej na terenie gminy Kłodawa

Źródło: opracowanie własne

5.4. Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

Infrastruktura techniczna

Gmina Kłodawa nie posiada systemów zbiorczego zaopatrywania w energię ciepłą. System ciepłowniczy oparty jest o indywidualne źródła energii cieplnej (energia elektryczna oraz spalanie paliw stałych w piecach węglowych lub równoważnych). Głównie wykorzystywane są piece na węgiel oraz olej opałowy, a materiałami energetycznymi są węgiel i drewno.

Głównym dystrybutorem energii elektrycznej w gminie jest Enea Operator Sp. z o.o., zasilanie jest ze stacji elektroenergetycznych zlokalizowanych w Gorzowie Wlkp.: „Jedwabie”, „Słowiańska”, „Górczyn” a także w Łupowie i Strzelcach Krajeńskich.

Na terenie gminy zlokalizowane są linie i stacje elektroenergetyczne:

- linia przesyłowa o napięciu 400 kV relacji Krajnik – Plewiska;
- linia przesyłowa o napięciu 220 kV relacji Krajnik – Gorzów Wlkp.;
- sieci przesyłowe – napowietrzne 110 kV i kablowe 15 kV, sieci 0,4 kV z przyłączami i stacje 15 kV/0,4 kV, w tym: sieć rozdzielcza 110kV relacji stacja 110/15 kV Gorzów Wlkp. „Jedwabie” – Barlinek, sieć rozdzielcza 110kV relacji stacja 220/110 kV Gorzów Wlkp. „Baczyna” – Sulęcín (dwutorowa) oraz stacja 220/110 kV Gorzów Wlkp. „Baczyna” – Strzelce Krajeńskie².

Przez teren gminy przebiega 5 rurociągów gazowych wysokiego ciśnienia:

- Recz – Gorzów Wlkp. Ø 500, którego operatorem jest Gaz-System;
- Skwierzyna – Barlinek Ø 500, którego operatorem jest Gaz-System;
- Gorzów Wlkp. – Kostrzyn nad Odrą Ø 150, którego operatorem jest Polska Spółka Gazownictwa;
- Gorzów Wlkp. – Barnówko Ø 250, którego operatorem jest Polska Spółka Gazownictwa;
- Lubiatów – mieszalnia gazu Kłodawa Ø 300, którego operatorem jest Polska Spółka Gazownictwa.

W miejscowości Kłodawa znajduje się mieszalnia gazu, gdzie wzbogaca się gaz gazem Gz-50.

Gaz dla odbiorców indywidualnych dostarcza:

- EWE Energia Sp. Z o.o. w Międzyrzeczu – obsługuje miejscowości Santocko, Chwałęcice, Wojcieszyce i Różanki;
- PGNiG – dostarcza gaz do Różanki Szklarnia.

Długość sieci gazowej w 2023r. wynosiła 122 255 m.

Sieć wodociągowa gminy Kłodawa jest dobrze rozwinięta i sukcesywnie się rozwija. Łączna długość sieci wodociągowej wynosiła 37 km w 2024r.

Sieć wodociągowa obsługiwana jest przez dwóch operatorów:

- Zakład Komunalny Gminy Kłodawa w Różankach – obsługuje północną część gminy, sołectwa: Łośno, Rybakowo, Santoczno, Zdroisko;

² Raport o stanie gminy Kłodawa za rok 2024

- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Gorzowie Wlkp. – obsługuje południową część gminy, sołectwa: Kłodawa, Chwałęcice, Mironice, Santocko, Różanki, Różanki Szklarnia i Wojcieszyce.

Ujęcia wód podziemnych zasilające wodociągi komunalne zlokalizowane są w następujących miejscowościach: Kłodawa (dla przedmiotowego ujęcia poza strefą ochrony bezpośredniej wyznaczono również strefę ochrony), Zdroisko i Łośno. Na terenie gminy są 3 stacje SUW: Kłodawa, Zdroisko, Łośno.

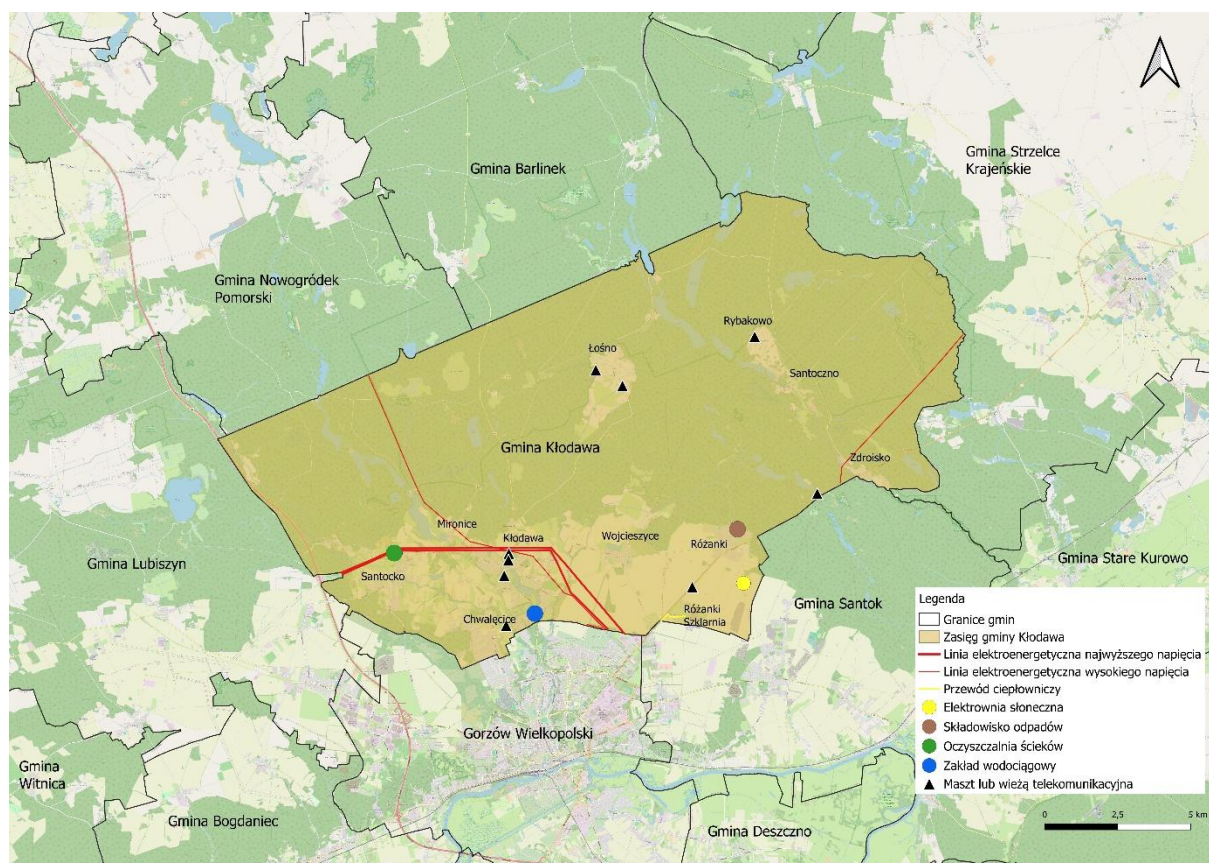
Kanalizacja sanitarna, ze względu na ukształtowanie terenu, opiera się głównie na małych, lokalnych przepompowniach tłoczących ścieki do sieci grawitacyjnej. Operatorem sieci kanalizacyjnej dla południowej części gminy jest PWiK w Gorzowie Wlkp. Gmina nie dysponuje własną oczyszczalnią ścieków, ścieki trafiają kolektorem na Oczyszczalnię Ścieków w Gorzowie Wlkp. przy ul. Kostrzyńskiej 158.

W gminie Kłodawa systematycznie wzrasta długość czynnej sieci kanalizacyjnej, w 2023r. wynosiła 96,9 km.

Miejscowości takie jak Santoczno, Zdroisko, Rybakowo, Łośno i Mironice nie posiadają zbiorczej sieci kanalizacyjnej. Na koniec roku 2024 na terenie gminy było 225 przydomowych oczyszczalni ścieków i około 388 zbiorników bezodpływowych.

W zakresie gospodarki odpadami gmina Kłodawa należy do Związku Celowego Gmin MG-6, który znajduje się w Gorzowie Wlkp. przy ul. Warszawskiej 6. Związek ten zajmuje się odbiorem odpadów z terenu gminy Bogdaniec, Deszczno, Kłodawa, Lubiszyn, Santok. Na terenie gminy znajduje się Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), w miejscowości Różanki przy ul. Myśliwskiej 16b. Jest to miejsce, gdzie mieszkańcy gminy Kłodawa mogą oddać selektywnie zebrane we własnym gospodarstwie domowych odpady.

Mapa 5. Główne elementy infrastruktury technicznej

Źródło: opracowanie własne

Infrastruktura społeczna

Infrastrukturę administracyjną gminy Kłodawa tworzy Urząd Gminy w Kłodawie. Infrastrukturę pomocy społecznej gminy Kłodawa tworzy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodawie.

Na terenie gminy Kłodawa podstawową opiekę zdrowotną zapewnia: Przychodnia Lekarza Rodzinnego Jadwiga Lebioda i Przychodnia Nikap Gabinety POZ.

Infrastrukturę edukacyjną i wychowania tworzą:

- Żłobek Gminny w Kłodawie,
- Przedszkole Publiczne w Kłodawie,
- Publiczne Przedszkole w Wojcieszycach z oddziałem zamiejscowym w Różankach,
- Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Kłodawie,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Różankach.

Infrastrukturę kultury tworzą:

- Gminny Ośrodek Kultury w Kłodawie,

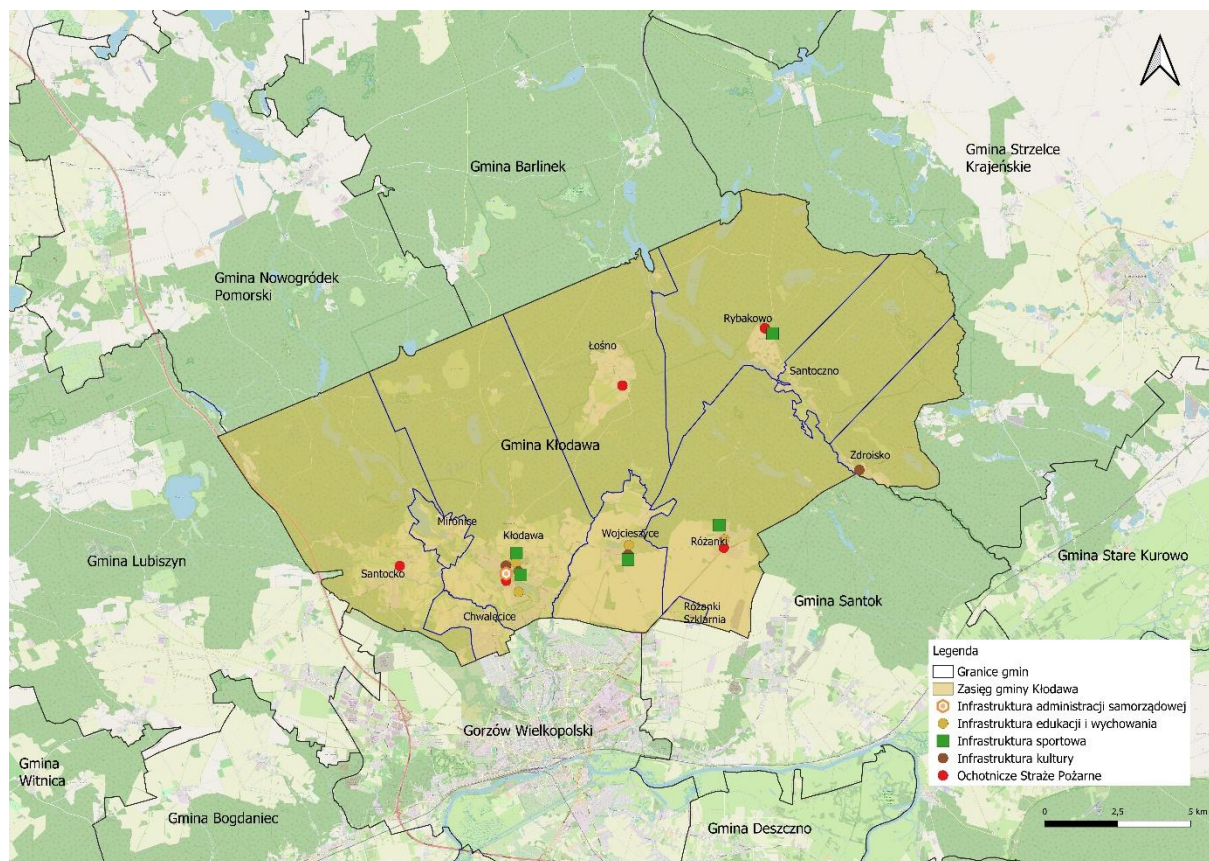
- Gminna Biblioteka Publiczna w Kłodawie z filią w Różankach i punktem bibliotecznym w Zdroisku.

Na terenie gminy działa wiele klubów sportowych, są one wspierane finansowo z budżetu gminy. Infrastrukturą sportową w gminie zarządza Ośrodek Sportu i Rekreacji Kłodawa.

Funkcję wspierającą aktywność społeczną mieszkańców gminy pełnią świetlice wiejskie, gminne zespoły śpiewacze: Kłodawianki z Kłodawy, Brzezinki z Santocka, OdNowa z Wojcieszyc, Róża Kwiat z Różanek, Kosy i Bukowina ze Zdroiska i zespół Czas oraz kluby seniora, które funkcjonują w każdym sołectwie.

Ochotnicze Straże Pożarne w gminie Kłodawa funkcjonują w następujących miejscowościach: Kłodawa, Różanki, Rybakowo, Santocko, Łośno.

Mapa 6. Główne elementy infrastruktury społecznej gminy Kłodawa

Źródło: opracowanie własne

5.5. Docelowy model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Docelowy model struktury funkcjonalno-przestrzennej został opracowany na podstawie istniejącego modelu funkcjonalno-przestrzennego, przy uwzględnieniu założeń rozwoju wynikających z celów i kierunków rozwoju Strategii Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2023-2033.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej składa się z następujących elementów:

1. Elementy o charakterze liniowym:

- Komunikacja samochodowa:
 - Podstawowy układ drogowy: droga krajowa S3, droga krajowa DK 22, droga wojewódzka DW 151, drogi powiatowe;
 - Uzupełniający układ drogowy: drogi gminne i wewnętrzne;
- Liniowy układ hydrologiczny: Grabinka, Dopytyw spod Marwic, Dopytyw spod Mszańca, Kanat Kłodawski, Kłodawa, Łośnica, Marwica, Przyłężek, Santoczna, Srebrna;
- Powiązania funkcjonalne i usługowe poszczególnych wyodrębnionych elementów przestrzeni:
 - Ciągi pieszo-rowerowe.

2. Elementy o charakterze powierzchniowym:

- Skupisko wielofunkcyjne: centralny rejon miejscowości Kłodawa (ośrodek wielofunkcyjny);
- Duże skupiska zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej: Kłodawa (dwa skupiska, północny i południowy rejon miejscowości), Santocko, Chwałęcice, Wojcieszyce, Różanki;
- Mniejsze skupiska zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej: Santocko (północny rejon miejscowości), Mironice, Łośno, Rybakowo, Santoczno, Zdroisko;
- Skupiska przemysłowe: Kłodawa (jedno w północnym rejonie, jedno w południowym rejonie miejscowości), Wojcieszyce;
- Pozostałe mniejsze obszary o funkcji przemysłowej: Wojcieszyce, Różanki-Szklarnia, Różanki, Łośno (dwa);
- Obszary o funkcji usługowej: Santocko (dwa), Mironice, Kłodawa, Wojcieszyce, Różanki-Szklarnia, Różanki, Łośno;
- System przyrodniczy: obszary chronione, obszary leśne, doliny rzek;
- Obszary o szczególnym znaczeniu dla dziedzictwa kulturowego: Mironice, Różanki, Santoczno;

- Powierzchniowy układ hydrologiczny: zbiorniki wodne, w tym jeziora.

3. Elementy o charakterze punktowym:

- Centra usługowo-handlowe: Kłodawa, Santocko, Chwałęcice, Różanki, Wojcieszyce.

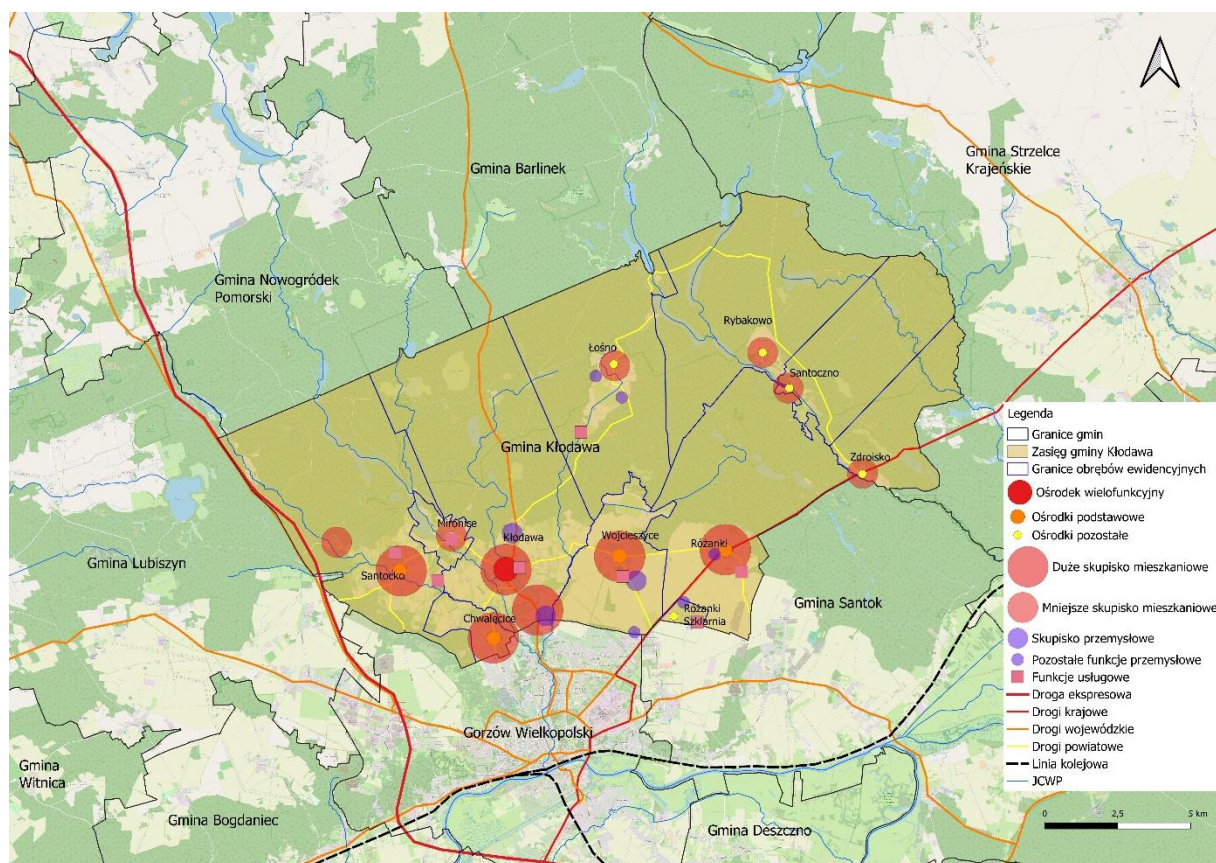
4. Elementy o charakterze mieszanym:

- Powiązania przyrodniczo-kulturowo-środowiskowe:
 - Obszary leśne i zadrzewione;
 - Doliny rzeczne oraz jeziora;
 - Tereny zielone, w tym parki, skwery, cmentarze;
- Obszary o znaczeniu dla dziedzictwa kulturowego:
 - Obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków oraz do gminnej ewidencji zabytków, stanowiska archeologiczne;
- Najważniejsze powiązania błękitno-zielone:
 - Ciągi drzew przydrożnych i zadrzewienia śródpolne;
 - Doliny rzek i rowów melioracyjnych;
- Orientacyjne lokalizacje OZE: południowy rejon gminy.

Pozostały obszar gminy stanowią różnie zagospodarowane tereny. Zmiana zagospodarowania lub zagospodarowanie wolnych terenów na tym obszarze ma nawiązywać do występujących w sąsiedztwie charakterystycznych elementów i obszarów oraz występujących tam standardów przestrzennych.

Granica wyznaczonych na modelu poszczególnych elementów, skupisk i powiązań może na dalszych etapach planistycznych ulegać zmianie i przemieszczeniom, przy zachowaniu wyznaczonej w modelu struktury i idei powiązań pomiędzy poszczególnymi elementami.

Rysunek 5. Docelowy model funkcjonalny przestrzeni gminy Kłodawa

Źródło: opracowanie własne

6. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

6.1. Ogólne wyzwania polityki przestrzennej gminy Kłodawa

Przestrzeń gminy Kłodawa w ostatniej dekadzie doświadczała znacznej skali przemian. Na rozwój przestrzenny gminy wpływ miały: sąsiedztwo Gorzowa Wielkopolskiego, poprawa dostępności transportowej w układzie krajowym oraz uwarunkowania przyrodniczo-krajobrazowe. W wyniku napływu nowych mieszkańców powstawały nowe strefy zurbanizowane, poprawiała się przy tym jakość zasobów mieszkaniowych. Mieszkańcy gminy nadal w znacznym stopniu korzystają z zasobów Gorzowa Wielkopolskiego, łącząc m. in. aktywność zawodową z miejscem zamieszkania i odpoczynku na terenie gminy. Poprawa dostępności transportowej, w tym budowa drogi ekspresowej S3, była istotnym czynnikiem dla rozwoju funkcji gospodarczej w rejonie Gorzowa Wielkopolskiego. Wpływ na rozwój gospodarczy na terenie gminy miały również migracje przedsiębiorców bezpośrednio na teren gminy. Wyżej opisane czynniki kształtowały potrzeby

inwestycyjne gminy Kłodawa, których celem była poprawa dostępności i jakości usług publicznych, w tym opieki nad dziećmi, edukacji, kultury, sportu i rekreacji.

Rozwój przestrzenny gminy Kłodawa determinowały również warunki przyrodniczo-krajobrazowe. Południowa część gminy to tereny o małym udziale lasów, położone blisko granic Gorzowa Wielkopolskiego. Występuje tu największa presja urbanizacyjna wymagająca docelowo spójnej regulacji planistycznej. Jednocześnie są to tereny, w których istotną rolę odgrywa produkcja rolna. W północnym pasie gminy dominują obszary leśne, pośród których zlokalizowanych jest kilka mniejszych miejscowości. Jest to obszar, gdzie możliwy jest rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnych w ujęciu ponadlokalnym.

Mając na uwadze przedstawioną powyżej płaszczyznę warunkującą rozwój społeczno-gospodarczy w aspektach ilościowych, jak także jakościowych, należy wziąć pod uwagę następujące kwestie rozwoju przestrzennego gminy Kłodawa w przyszłości:

- Utrzymująca się atrakcyjność osiedleńcza gminy, związana z sąsiedztwem Gorzowa Wielkopolskiego (zjawisko suburbanizacji), sprzyjać będzie rozwojowi funkcji mieszkaniowych, usługowych i turystycznych, co warunkuje potrzebę zrównoważonego i przemysłanego kształtowania przestrzeni i rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej w sposób skoordynowany planistycznie;
- Postępująca integracja funkcjonalno-przestrzenna z Gorzowem Wielkopolskim, warunkuje potrzebę wzmocnienia powiązań transportowych, co umożliwiać będzie korzystanie z oferty miasta, jak też potencjału turystyczno-rekreacyjnego gminy Kłodawa;
- Oczekiwany wzrost znaczenia jakościowych aspektów życia, warunkuje potrzebę podnoszenia jakości usług publicznych;
- Starzenie się społeczności gminy, warunkuje potrzebę rozwoju usług oraz rozwiązań dedykowanych tej grupie wiekowej przez sektor publiczny, społeczny i prywatny;
- Ze względu na specyfikę funkcjonalną gminy Kłodawa, o której mowa powyżej, wyklucza się wskazanie rozwoju OZE w kierunku elektrowni wiatrowych.

Zakłada się, iż w ciągu dekady ukształtuje się docelowy układ funkcjonalno-przestrzenny gminy Kłodawa w oparciu o istniejącą strukturę i powiązania z Gorzowem Wielkopolskim. Polityka przestrzenna gminy powinna być kreowana w taki sposób, aby zapewnić zrównoważony rozwój, umożliwiający optymalizację procesów zarządzania gminą, tj. poprzez kompleksowe (całościowe) rozwiązywanie zagadnień przestrzennych (a tym samym unikanie fragmentaryzacji planowania przestrzennego), w tym:

- Poprawę dostępu do Gorzowa Wielkopolskiego, uwzględniając zasady zrównoważonej mobilności;
- Wspólne koordynowanie oraz współpracę przy planowaniu rozwoju w ujęciu ponadlokalnym, w ramach MOF Gorzowa Wielkopolskiego, uwzględniając lokalne potencjały i uwarunkowania, w tym możliwości rozwoju funkcji mieszkaniowej, gospodarczej oraz zasady ochrony przyrody i potrzeby zachowania dziedzictwa kulturowego, zwłaszcza zapobieganie konfliktom przestrzennym;
- Wprowadzanie standardów urbanistycznych, zwłaszcza w strefach mieszkaniowych;
- Zachowanie potencjału przestrzennego gminy Kłodawa dla przyszłych pokoleń oraz funkcji przyrodniczych.

W planowaniu rozwoju gminy Kłodawa w wymiarze przestrzennym, należy dążyć do realizacji scenariusza zakładającego dalszy rozwój społeczno-gospodarczy obszaru o charakterze zrównoważonym. Z rozwojem tym wiązać się będzie rosnąca siła nabywcza ludności. Nastąpi więc wzrost popytu na dobra i usługi wyższego rzędu, także związane z dobrostanem ludzi i spędzaniem czasu wolnego.

Kluczowe wyzwania dla polityki przestrzennej gminy Kłodawa związane będą z:

- Rozwojem jakościowej oferty mieszkaniowej w oparciu o potencjał przestrzenny gminy;
- Podnoszeniem standardów istniejącej zabudowy mieszkaniowej;
- Zwiększaniem atrakcyjności inwestycyjnej dla funkcji gospodarczej, w szczególności związanej z usługami;
- Optymalizacją i poprawą dostępności oraz jakości transportu publicznego;
- Poprawą powiązań pieszo-rowerowych, które docelowo staną się spójną siecią, łączącą kluczowe dla aktywności mieszkańców i turystów rejon gminy oraz będą spójne z siecią dróg rowerowych w ujęciu ponadlokalnym, w szczególności Gorzowa Wielkopolskiego;
- Tworzeniem atrakcyjnych i dostępnych dla mieszkańców oraz turystów miejsc, umożliwiających aktywne spędzanie czasu wolnego;
- Zachowaniem walorów przyrodniczych i bioróżnorodności, zachowaniem spójności korytarzy ekologicznych, w szczególności ochroną środowiska wrażliwych na zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych;
- Zwiększaniem odporności na skutki zmian klimatycznych, w szczególności zwiększaniem potencjału retencyjnego przestrzeni gminy;
- Kształtowaniem i rozwojem infrastruktury społecznej, która odpowiadać będzie na wyzwania demograficzne, w tym związane ze starzeniem się społeczeństwa;

- Zachowaniem zasobów dziedzictwa kulturowego.

6.2. Rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

1. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu:

- Zakłada się ochronę i zachowanie zasobów przyrodniczych, w tym bioróżnorodności oraz zachowanie drożności korytarzy ekologicznych na terenie gminy Kłodawa;
- Należy dążyć do rozwoju infrastruktury technicznej i zaopatrzenia coraz większej potacji terenów istniejących i planowanych pod zabudowę w przyjazne dla środowiska źródła ogrzewania;
- W przypadku lokalizacji nowej zabudowy należy dążyć do zapewnienia samowystarczalności energetycznej i realizacji indywidualnych urządzeń elektrycznych w terenach zabudowy jednorodzinnej;
- Należy dążyć do osiągnięcia celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych i jeziornych, określonych w Planie gospodarowania wodami na obszarze Dorzecza Odry;
- Obszar gminy Kłodawa zalicza się do obszaru zagrożonego suszą. Rekomenduje się podejmowanie działań przeciwdziałających skutkom suszy: podjęcie działań mających na celu zwiększenie retencji wodnej na terenach zurbanizowanych, poprzez: tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków, ochronę i odtwarzanie oczek wodnych, małych urządzeń piętrzących (zastawki, małe progi, przetamowania), retencjonowanie wody w już istniejących zbiornikach i rowach oraz zachęcanie do wykonywania nowych zbiorników wodnych;
- Wszelkie działania inwestycyjne należy realizować z uwzględnieniem zapisów planu zarządzania ryzykiem powodziowym i planu przeciwdziałania suszy;
- Należy dążyć do wprowadzania i egzekwowania standardów ochrony zieleni w procesie inwestycyjnym, obejmujących m.in. ograniczenie likwidacji terenów zieleni i wycinki drzew przy realizacji nowych inwestycji;
- Należy unikać betonowania przestrzeni – stosować powierzchnie przepuszczalne, powierzchnie ażurowe zamiast szczelnych powierzchni betonowych (place manewrowe, parking);

- Należy stosować odpowiednie zapisy przy wydawaniu decyzji administracyjnych, w celu ochrony terenów zieleni przed presją zabudowy i betonowaniem nieruchomości.

2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:

- Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na dziedzictwo kulturowe gminy należy lokalizować przy uwzględnieniu aspektów kulturowych (a szczególnie widokowych), po przeprowadzeniu szczegółowych analiz przestrzennych;
- Należy unikać powstawania nowych dominant konkurujących do obecnego charakteru przestrzeni gminy o wysokich walorach estetycznych i krajobrazowych;
- Należy chronić wszystkie obiekty o wartościach kulturowych.

3. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej:

- Należy dążyć do utrzymania i wielofunkcyjnego rozwoju ośrodka lokalnego Kłodawa;
- Tworzenie warunków dla rozwoju funkcji usługowych, produkcyjnych, powinno być realizowane, w sąsiedztwie istniejących już funkcji gospodarczych, przy uwzględnieniu dobrego skomunikowania;
- Należy dążyć do wzmocnienia funkcji turystycznych i wypoczynkowych, niekolidujących z wymaganiami ochrony środowiska przyrodniczego oraz ochrony dziedzictwa kulturowego, traktując te funkcje jako lokalną specjalizację gospodarczą;
- Należy dążyć do poprawy standardu obecnie istniejącej zabudowy oraz roztropnie wyznaczać i realizować nowe tereny mieszkaniowe w sposób skoordynowany planistycznie;
- Rozwój, w szczególności nowych, terenów mieszkaniowych nie powinien uszczuplać wartościowych terenów zieleni oraz nie powinien być lokalizowany przy terenach przemysłowych;
- Należy dążyć do kreacji przestrzeni publicznych o wyróżniającym się znaczeniu dla społeczności lokalnych. Z przestrzeniami publicznymi powinni się identyfikować mieszkańcy poszczególnych miejscowości; mieszkańcy powinni mieć udział w ustalaniu kierunków rozwoju tych przestrzeni;
- Nowe tereny mieszkaniowe należy zaopatrywać w przestrzenie publiczne/półprywatne, niezbędne usługi i komponowaną zieleni;
- W rozwoju funkcji mieszkaniowej gmina kierować będzie się zasadą rozwoju tzw. stref urbanistycznych, posiadających dobry dostęp do usług publicznych, w tym edukacji, opieki zdrowotnej;

- Główne kierunki rozwoju funkcji mieszkaniowej to:
 - zachowanie, uzupełnienie oraz rozwój istniejących terenów zabudowy;
 - wyznaczenie nowych terenów mieszkaniowych, przewidzianych do objęcia planami miejscowymi, przy uwzględnieniu wymogów dotyczących rozwoju funkcji mieszkaniowej określonych w przepisach odrębnych, dotyczących planowania przestrzennego oraz wskazań co do kształtowania polityki przestrzennej zawartych w niniejszej strategii.

4. Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym:

- Nie należy pochopnie wyznaczać nowych terenów pod tereny handlu wielkopowierzchniowego, każdorazowo rozważając przy tym poziom nasycenia takimi obiektami;
- Zaleca się rozwój mniejszych obiektów handlowych i usługowych w strefach wielofunkcyjnych, zapewniających mieszkańcom bezpośredni dostęp.

5. Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego:

- Należy modernizować istniejące obiekty kulturalne oraz pełniące funkcje rekreacyjno-sportowe, zdrowotne, społeczne;
- Należy utrzymać i modernizować placówki oświatowe i wychowania;
- Należy rozwijać i poprawiać standard oraz dostępność terenów rekreacyjnych i miejsc odpoczynku, w szczególności w sąsiedztwie jezior.

6. Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej:

- Należy dążyć do ograniczania ruchu samochodowego na rzecz zbiorowych środków komunikacji oraz innych ekologicznych środków transportu – np. rowerowych;
- Należy rozwijać infrastrukturę techniczną na terenach przeznaczonych pod nową zabudowę;
- Należy dopasowywać infrastrukturę społeczną do potrzeb populacji i uwzględnić starzenie się społeczeństwa.

7. Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW:

- Należy rozwijać OZE w lokalizacjach, które nie są uciążliwe dla funkcji mieszkaniowej i przyrodniczej; szczególnie w terenach produkcji oraz stref otwartych. W miejscach gdzie

planuje się lokalizację urządzeń o większych mocach należy pamiętać o rozbudowie stosownej infrastruktury technicznej (konieczna bliskość do GPZ lub rozwój sieci elektrycznej);

- Ze względu na specyfikę funkcjonalną gminy Kłodawa (gmina podmiejska o silnej presji urbanizacyjnej) wyklucza się wskazanie rozwoju OZE w kierunku elektrowni wiatrowych.

8. Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko:

- Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko należy lokalizować przy uwzględnieniu aspektów przyrodniczych i kulturowych, w tym również krajobrazowych, zgodnie z przepisami odrębnymi.

9. Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej:

- Tereny rolne powinny być kształtowane zgodnie z zasadami Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej (IUNG);
- Nie przewiduje się rozwoju nowych terenów rolnych w granicach gminy, a istniejące pozostawia się do utrzymania.

10. Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji:

- Gmina Kłodawa posiada obowiązujący Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Kłodawa na lata 2024-2030. Działania rewitalizacyjne powinny służyć wyprowadzeniu obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego i być realizowane zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji (Dz.U. 2024 poz. 278), zapisami Gminnego Programu Rewitalizacji, na rzecz obszaru wyznaczonego w uchwale III/28/2024 Rady Gminy Kłodawa z dnia 26 czerwca 2024 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2024 r., poz. 1703);
- Poza wyznaczonym obszarem zdegradowanym i rewitalizacji nie wskazuje się terenów przewidzianych do rehabilitacji i przekształceń. W razie konieczności ich wyznaczenia winnych dokumentach wskazane jest opracowanie programów lub opracowań planistycznych, które będą podstawą do przekształceń oraz realizacji nowych inwestycji na tych terenach.

7. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa

Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) są to wskazane w strategii rozwoju obszary, do których w szczególnym stopniu należy kierować interwencję publiczną obejmującą finansowane z różnych źródeł inwestycje (w tym gospodarcze, infrastrukturalne i zasoby ludzkie). Dotyczy to zarówno obszarów charakteryzujących się największym potencjałem rozwojowym, które mają znaczący wpływ na wzrost konkurencyjności regionu, jak i obszarów o najtrudniejszej sytuacji społeczno-gospodarczej, które wymagają wsparcia, aby zapobiec ich dalszej marginalizacji. Strategia rozwoju województwa uwzględnia zarówno obszary strategicznej interwencji państwa, które określone zostały w krajowych dokumentach strategicznych tj. średniookresowej strategii rozwoju kraju – Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju oraz w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, jak i wskazuje obszary strategicznej interwencji zidentyfikowane na poziomie regionalnym.

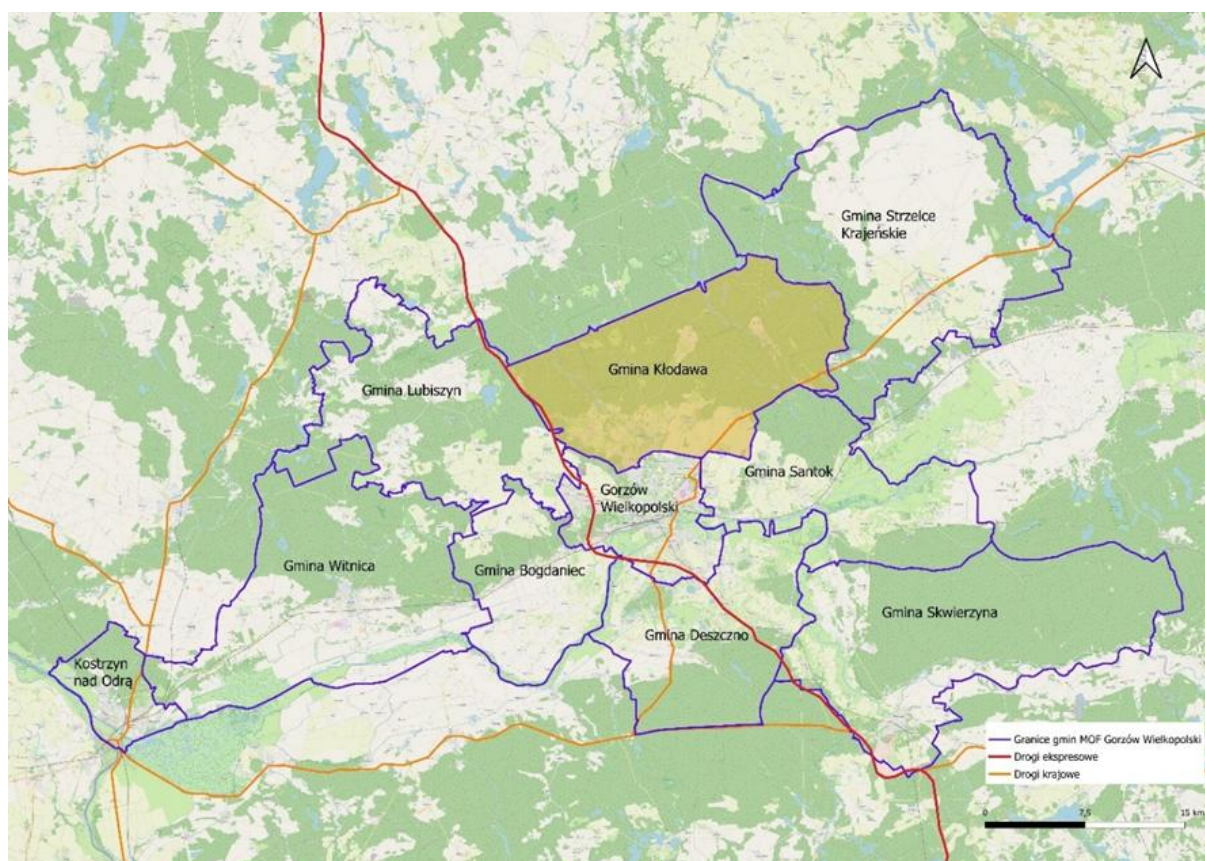
Gmina Kłodawa została zaliczona do OSI wyznaczonych z poziomu regionalnego.

Miejski Obszar Funkcjonalny Gorzowa Wielkopolskiego (MOF GW)

O pozycji konkurencyjnej regionu lubuskiego w dużej mierze decydują oba lubuskie miasta wojewódzkie – Gorzów Wielkopolski i Zielona Góra, będące regionalnymi biegunami rozwoju. W miastach tych koncentrują się funkcje gospodarcze, naukowe, kulturalne i społeczne. Wykazują one jednak deficyty w innowacyjności, sferze B+R, szkolnictwie wyższym i innych funkcjach metropolitalnych w stosunku do innych większych polskich miast wojewódzkich. Analizy wykazują ponadto negatywne zjawiska demograficzne związane ze starzeniem się społeczeństwa. Kierunki rozwoju i powiązania funkcjonalne MOF Gorzowa Wielkopolskiego kształtują się jednak szerzej, w szczególności wzdłuż najważniejszych dróg: S3, DK 22 i drogi wojewódzkiej nr 132.

MOF GW obejmuje swoim zasięgiem 10 samorządów: Miasto Gorzów Wielkopolski oraz gminy: Bogdaniec, Deszczno, Kłodawa, Lubiszyn, Santok, Strzelce Krajeńskie, Skwierzyna, Witnica i Miasto Kostrzyn nad Odrą.

Mapa 7. Gmina Kłodawa na tle obszaru funkcjonalnego MOF Gorzowa Wielkopolskiego

Źródło: opracowanie własne

Interwencja w stosunku do miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych powinna koncentrować się m.in. na:

- wsparciu powstawania nowych i funkcjonowania istniejących ośrodków innowacji oraz instytucji naukowych i badawczych, zwiększenia potencjału wyższych uczelni oraz wzmacnianiu innowacyjności i konkurencyjności sektora przedsiębiorstw, zwłaszcza rozwój funkcji B+R;
- zwiększeniu dostępności do usług publicznych wyższego rzędu oraz budowie i modernizacji infrastruktury związanej z usługami publicznymi;
- rozwoju terenów inwestycyjnych;
- rozwoju zintegrowanych systemów transportu publicznego przy wykorzystaniu elektromobilności i nisko- oraz bezemisyjnych środków transportu, w tym promowanie ruchu pieszego i rowerowego;
- realizacji działań związanych z poprawą jakości powietrza, likwidacją niskiej emisji z systemów grzewczych oraz adaptacją do zmian klimatu obszarów miejskich, w powiązaniu z działaniami dotyczącymi wykorzystania OZE i ochroną środowiska naturalnego;

- inwestycji w infrastrukturę drogową;
- promowaniu innowacji w obszarze smart city i zielonej gospodarki;
- podnoszeniu jakości przestrzeni w miastach – wzmocnieniu planowania przestrzennego i wsparcie działań z zakresu racjonalnego gospodarowania przestrzenią;
- wspieraniu współpracy partnerskiej w obszarach funkcjonalnych miast;
- rozwoju różnych form współpracy sieciowej w skali krajowej i międzynarodowej,
- upowszechnieniu gospodarki o obiegu zamkniętym w miejskich obszarach funkcjonalnych miast wojewódzkich i zapewnieniu wsparcia dla działań związanych z jej promocją i rozwojem;
- animowaniu współpracy na rzecz łączenia potencjałów miast wojewódzkich i ich specyfiki rozwojowej.

Obszary wiejskie

Obszary wiejskie położone w obszarach funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich i subregionalnych zaliczają się do wcześniej opisanych kategorii OSI, dotyczących miejskich obszarów funkcjonalnych. Nie wyklucza to jednak możliwości korzystania przez te obszary ze środków na rozwój obszarów wiejskich.

Interwencja powinna odpowiadać na specyficzne problemy w poszczególnych gminach. Wsparcia zapobiegającego dalszej marginalizacji wymagają szczególnie obszary wiejskie, charakteryzujące się niskimi wskaźnikami rozwoju przedsiębiorczości, niezadawalającą dostępnością do usług publicznych, słabą jakością infrastruktury technicznej oraz ograniczoną dostępnością komunikacyjną.

Interwencja skierowana do obszarów wiejskich obejmować będzie w szczególności:

- poprawę dostępu do usług publicznych, w tym dostępności do świadczeń medycznych oraz profilaktyki zdrowotnej, edukacji, usług opiekuńczych oraz kultury i rekreacji, m.in. poprzez współpracę międzygminną, integrującą świadczenie usług i pozwalającą na podnoszenie ich jakości;
- uzupełnienie infrastruktury technicznej;
- zwiększanie dostępności komunikacyjnej;
- podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców i wsparcie lokalnej przedsiębiorczości z wykorzystaniem technologii informacyjnych i komunikacyjnych umożliwiających zdalne nauczanie i świadczenie usług na odległość;
- rozwijanie oferty z obszaru turystyki i rekreacji;

- wykorzystanie atrakcyjnej przestrzeni województwa dla lokalizowania ośrodków opieki dla osób starszych z Polski i z zagranicy, przy zapewnianiu odpowiedniego standardu usług zdrowotnych i kulturalnych;
- wykorzystanie struktur sieciowych w pobudzaniu aktywności gospodarczej i społecznej (m.in. LGD, ODR, izby rolnicze);
- promocję instrumentów współpracy i partnerstwa – włączenie mieszkańców obszarów wiejskich w działania rozwojowe;
- odnowę wsi, wspieranie budowania tożsamości lokalnej i zachowanie wiejskiego dziedzictwa kulturowego i krajobrazu.

Obszary przygraniczne

W przypadku obszarów przygranicznych w województwie lubuskim wyróżnić można terytorialnie dwa pasy. Pierwszy obejmuje 10 gmin – Brody, Cybinka, Górzycza, Gubin (gmina miejska), Gubin (gmina wiejska), Kostrzyn nad Odrą, Łęknica, Przewóz, Słubice, Trzebiel bezpośrednio przylegające do granicy, w których występuje silne oddziaływanie transgraniczne.

Drugi pas to przygraniczne podregiony gorzowski i zielonogórski (NUTS 3), które obejmują programy współpracy transgranicznej w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej. Oba podregiony wypełniają cały obszar województwa lubuskiego.

8. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy

Nie wskazuje się obszarów strategicznej interwencji na terenie gminy Kłodawa. Gmina rozwijać się będzie w sposób zrównoważony w oparciu o istniejącą strukturę funkcjonalno-przestrzenną, która została już ukształtowana. Gmina dążyć będzie do zachowania istniejącego potencjału infrastruktury społecznej oraz wzmocnienia i modernizacji infrastruktury technicznej, w szczególności mając na względzie możliwości – skoordynowany planistycznie – rozwój funkcji mieszkaniowej, gospodarczej oraz komunikacyjnej. Problemy środowiskowe w gminie będą rozwiązywane w skali całej jej przestrzeni. Plany wykonawcze oraz inne dokumenty planistyczne mogą wskazać miejsca szczególnej koncentracji działań.

9. System zarządzania strategią

9.1. Zasady wdrażania i monitoringu

Strategia Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2023-2033 jest najważniejszym dokumentem strategicznym gminy, wyznaczającym kierunki działań, które sukcesywnie powinny być wdrażane. Jest dokumentem komplementarnym do Strategii rozwoju województwa lubuskiego, tj. stanowi uzupełnienie i rozwinięcie założeń rozwojowych regionu w wymiarze lokalnym. Spójność planowania na poziomie regionalnym i lokalnym jest kluczowa dla powodzenia realizacji zamierzeń rozwojowych w gminie.

Strategia Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2023-2033 jest dokumentem wyjściowym dla szeregu polityk rozwojowych poziomu lokalnego, w tym związanych z planowaniem przestrzennym, zagadnieniami społecznymi, promocją gminy, ochroną środowiska. Jest dokumentem, który powinien być realizowany ponad podziałami politycznymi, angażując wszelkie możliwe zasoby i środki. Jest dokumentem ukierunkowanym na podnoszenie jakości życia mieszkańców, który powinien być co do zasady wdrażany bez względu na kadencyjność władz samorządowych.

System wdrażania i monitoringu opierać będzie się na strukturze organizacyjnej i instytucjonalnej gminy oraz na lokalnym partnerstwie.

Do podmiotów wdrażających Strategię należeć będzie:

- **Rada Gminy Kłodawa** – pełniąca bieżący nadzór nad realizacją Strategii, uwzględniająca jej ustalenia przy tworzeniu budżetu oraz Wieloletniej Prognozy Finansowej, uchwalająca zmiany zapisów Strategii, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i Planu ogólnego gminy Kłodawa, dla którego niniejsza Strategia definiuje lokalne uwarunkowania i wskazania,
- **Wójt Gminy Kłodawa** – podejmujący bieżące decyzje realizacyjne, w tym planistyczne, przygotowujący materiały informacyjne i decyzyjne dla Rady Gminy, prowadzący działania informacyjno-promocyjne,
- **Koordynator Strategii**, gromadzący dokumentację związaną z pracami nad Strategią oraz informacje określające postępy w jej realizacji w formie sprawozdań z wykonania Strategii (przygotowywane co dwa lata),
- **Podmioty realizujące poszczególne działania opisane w Strategii**, wykonujące przyjęte zadania i opracowujące sprawozdania dotyczące tych zadań dla Koordynatora Strategii.

Monitorowanie realizacji Strategii polegać będzie na zbieraniu informacji i analizowaniu poziomu zbieżności podejmowanych działań z określonymi w Strategii celami i kierunkami (przypisanie inwestycji/projektu do poszczególnych kierunków działań). Monitoring będzie dokonywany co dwa lata.

System monitoringu stanowić będzie podstawę do ewaluacji i oceny stopnia aktualności Strategii. Aktualizacja Strategii możliwa będzie w przypadku stwierdzenia istotnych zmian uwarunkowań rozwojowych gminy.

9.2. Ramy finansowe i źródła finansowania

Potencjalne źródła finansowania działań ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2023-2033 to:

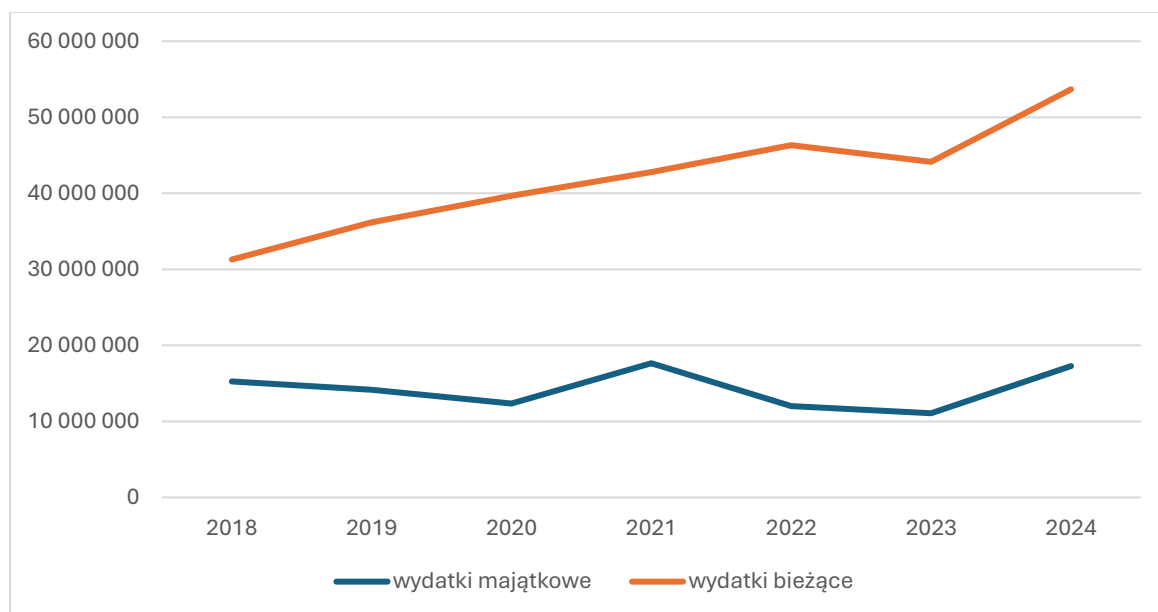
- środki budżetu gminy;
- środki Unii Europejskiej – fundusze europejskie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego;
- inne fundusze zewnętrzne – np. fundusze norweskie i fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego;
- środki budżetu państwa – przewidziane na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania;
- środki budżetu samorządu województwa – na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania;
- środki budżetu powiatu – na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania;
- inne środki publiczne, np. fundusze celowe;
- środki prywatne, np. przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, mieszkańców.

Zdolność finansowania działań rozwojowych przez gminę Kłodawa związana jest z wydatkami majątkowymi. W okresie od 2018 do 2024 roku gmina przeznaczala na wydatki majątkowe kwotę od zaledwie 11,0 do 17,5 mln zł. Średniorocznie dla okresu od 2018 do 2024 roku było to około 14 mln zł, a łącznie około 100 mln zł.

W tym samym okresie wydatki bieżące gminy wyniosły około 294 mln zł, przy czym zauważalny był ich stały wzrost. Średnioroczne wydatki bieżące w okresie od 2018 do 2024 r. wyniosły około 42 mln zł. Oznacza to, że wydatki majątkowe wynosiły około 25% wydatków ogółem budżetu gminy Kłodawa, co należy uznać za bardzo dobry wynik. Zakłada się, że w perspektywie 2033 roku

rosnąć będą umiarkowanie dochody własne gminy, co związane będzie m. in. ze wzrostem wynagrodzeń oraz wzmocnieniem funkcji gospodarczych. Zakłada się ostrożnie, że wzrost dochodów własnych gminy w perspektywie 2033 roku może wynieść kilkanaście % w stosunku do poziomu z 2024 roku. Ponadto zakłada się, że gmina realizować będzie inwestycje finansowane ze środków Unii Europejskiej. Jak pokazują dane za okres od 2018 do 2024 r., wzrost wydatków majątkowych korelował ze wzrostem wydatków bieżących. Wskazuje to na potrzebę inwestowania w zwiększenie dochodów własnych oraz pozyskiwanie środków zewnętrznych. W perspektywie 2033 roku realne wydaje się osiągnięcie poziomu wydatków majątkowych obserwowanych w okresie poprzedzającym realizację strategii. Będą to kwoty rzędu 14 mln zł rocznie. **Przewiduje się, że w perspektywie 2033 roku gmina Kłodawa na działania rozwojowe (wydatki majątkowe) przeznaczy kwotę rzędu 100 mln zł.**

Wykres 1. Wydatki majątkowe oraz bieżące gminy Kłodawa w okresie od 2018 do 2024 roku

Źródło: opracowanie własne podstawie danych GUS

9.3. Wytyczne dla sporządzania dokumentów wykonawczych

Strategia Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2023-2033 jest dokumentem wyjściowym dla polityk rozwojowych poziomu lokalnego, w tym związanych z planowaniem przestrzennym, zagadnieniami społecznymi, ochroną środowiska. Poniżej przedstawiono informację nt. aktualności kluczowych polityk rozwoju poziomu lokalnego.

Tabela 5. Ocena aktualności lokalnych polityk rozwoju Gminy Kłodawa

Lp.	Dokument	Ocena aktualności	Uzasadnienie i wytyczne dla dokumentu
1.	Plan ogólny gminy Kłodawa	Aktualny	Plan ogólny jest spójny w zakresie definiowanych założeń polityki przestrzennej.
2.	Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Kłodawa na lata 2025-2028	Aktualny	Jest spójny z celami strategii: Cel operacyjny II.5 Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej, Cel operacyjny III.2. Zachowanie jakości przestrzeni oraz dziedzictwa kulturowego.
3.	Program Ochrony Środowiska dla Gminy Kłodawa na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032	Aktualny	Jest spójny z celami strategii: Cel operacyjny III.1. Funkcjonalna przestrzeń, ochrona przyrody oraz racjonalne wykorzystanie środowiska naturalnego, Cel operacyjny III.2. Zachowanie jakości przestrzeni oraz dziedzictwa kulturowego.
4.	Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Kłodawa na lata 2024-2030	Aktualny	Jest spójny z celami strategii: Cel operacyjny I.1 Rozwój potencjału edukacyjno-wychowawczego dzieci, młodzieży i osób dorosłych z gminy Kłodawa, Cel operacyjny I.2 Wzmocnienie potencjału gospodarczego gminy Kłodawa zapewniający wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich, Cel operacyjny II.4. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu, Cel operacyjny II.5 Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej, Cel operacyjny III.1. Zachowanie jakości przestrzeni oraz dziedzictwa kulturowego.
5.	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kłodawa na lata 2021-2027	Aktualny	Jest spójny z celami strategii: Cel operacyjny I.1 Rozwój potencjału edukacyjno-wychowawczego dzieci, młodzieży i osób dorosłych z gminy Kłodawa, Cel operacyjny I.2 Wzmocnienie potencjału gospodarczego gminy

Lp.	Dokument	Ocena aktualności	Uzasadnienie i wytyczne dla dokumentu
			Kłodawa zapewniający wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich, Cel strategiczny II: Sprawny i efektywny system usług publicznych warunkujący odpowiednią jakość życia, pracy i bezpieczeństwa mieszkańców, Cel operacyjny II.3. Wsparcie systemu zarządzania bezpieczeństwem publicznym oraz wzmocnienie obrony cywilnej, Cel operacyjny II.4. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu, Cel operacyjny II.5 Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej.

Źródło: opracowanie własne

9.4. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Monitoring rezultatów Strategii Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2023-2033 prowadzony będzie w odniesieniu do celów, w oparciu o odpowiednie wskaźniki. Proces monitorowania polegał będzie na systematycznym obserwowaniu zmian zachodzących w ramach poszczególnych celów wytyczonych w Strategii. Podstawowym celem monitoringu jest uzyskanie mierzalnych wyników progresji osiągnięcia celów Strategii. Monitoring celów odbywać się będzie co 2 lata.

Tabela 6. Propozycja wskaźników rezultatu i produktu

Wskaźnik	Typ wskaźnika ³	Źródło	Oczekiwany rezultat (trend)
Cel strategiczny I: Konkurencyjna gospodarka lokalna			
Liczba podmiotów gospodarczych na terenie gminy (REGON)	R	GUS	Wzrost
Wysokość dochodu Gminy z podatku od nieruchomości	R	Gmina	Wzrost
Wysokość dochodu Gminy z podatku CIT	R	Gmina	Wzrost
Liczba podmiotów gospodarczych na terenie gminy (REGON)	R	GUS	Wzrost

³ R – rezultatu, P – produktu

Wskaźnik	Typ wskaźnika ³	Źródło	Oczekiwany rezultat (trend)
Wysokość dochodu Gminy z podatku PIT	R	Gmina	Wzrost
Powierzchnia wspartych terenów inwestycyjnych	P	Gmina	Wzrost
Liczba wspartych obiektów infrastruktury opieki nad dziećmi	P	Gmina	Wzrost
Liczba wspartych obiektów infrastruktury edukacji podstawowej	P	Gmina	Wzrost
Cel strategiczny II: Sprawny i efektywny system usług publicznych warunkujący odpowiednią jakość życia, pracy i bezpieczeństwa mieszkańców			
Liczba członków grup artystycznych	R	Gmina	Wzrost
Liczba osób ćwiczących z klubach sportowych	R	GUS	Wzrost
Wyniki egzaminu 8-klasisty	R	OKE	Wzrost
Liczba osób korzystających z instytucji kultury	R	Gmina	Wzrost
Liczba osób wspartych w ramach usług opiekuńczych	R	Gmina	Wzrost
Liczba przestępstw ogółem	R	Policja	Spadek
Długość wspartej/ utworzonej infrastruktury kanalizacyjnej	P	Gmina	Wzrost
Liczba wspartych obiektów infrastruktury pomocy społecznej oraz usług społecznych	P	GOPS	Wzrost
Liczba wspartych miejsc/ obiektów i przestrzeni publicznych w zakresie standardów dostępności	P	Gmina	Wzrost
Liczba wspartych obiektów kultury	P	Gmina	Wzrost
Liczba wspartych obiektów sportu i rekreacji	P	Gmina	Wzrost
Wysokość środków przeznaczonych na realizację rocznych programów współpracy z organizacjami pozarządowymi	P	Gmina	Wzrost
Udział środków przeznaczanych na wsparcie realizacji zadań przez NGO w stosunku do wydatków bieżących	P	Gmina	Utrzymanie poziomu
Cel strategiczny III. Wysoka jakość środowiska i funkcjonalna przestrzeń			

Wskaźnik	Typ wskaźnika ³	Źródło	Oczekiwany rezultat (trend)
Ilość odpadów komunalnych zebranych selektywnie w stosunku do ogółu zebranych odpadów komunalnych	R	GUS	Wzrost
Stan wód JCWP powierzchniowych (odsetek JCWP w złym stanie)	R	GDOŚ	Spadek
Stan powietrza atmosferycznego (dane dla strefy opolskiej)	R	GDOŚ	Utrzymanie poziomu
Powierzchnia obszarów chronionych	R	GDOŚ/ GUS	Utrzymanie poziomu
Liczba zmodernizowanych obiektów gminnych pod kątem energetycznym	P	Gmina	Wzrost
Liczba gospodarstw, którym udzielono wsparcia finansowego na zmianę systemu ogrzewania i termomodernizację (np. Program Czyste Powietrze)	P	Gmina	Wzrost
Długość wspartych dróg	P	Gmina	Wzrost
Długość wspartych dróg rowerowych	P	Gmina	Wzrost

Źródło: opracowanie własne

10. Spójność strategii rozwoju gminy ze strategią rozwoju województwa

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 (SRWL 2030) jest dokumentem wyznaczającym strategiczne cele i kluczowe kierunki działań oraz przewidywane instrumenty ich realizacji w rozwoju województwa lubuskiego. Dokument ten przyjęty został Uchwałą Nr XXVIII/397/21 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 15 lutego 2021 r. i wytycza ścieżkę rozwoju regionu w perspektywie 2030 r. Jest to kluczowy dokument poziomu regionalnego, wskazujący priorytety rozwoju i jednocześnie zakresy interwencji dla finansowania działań rozwojowych ze środków zewnętrznych i krajowych.

Strategia Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2023-2033 spójna jest z celami rozwoju przyjętymi w Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030.

Tabela 7. Spójność Strategii Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2023-2033 ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030	Strategia Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2023-2033
CEL STRATEGICZNY 1. Inteligentna, zielona gospodarka regionalna. 1.1 Wzmocnienie sektora B+R oraz mechanizmów transferu innowacji, szczególnie w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji. 1.2 Rozwój zielonej gospodarki, w tym energetyki przyjaznej środowisku. 1.3 Wysoka jakość kształcenia oraz jego powiązanie z regionalnym rynkiem pracy. 1.4 Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej i powiązań gospodarczych regionu. 1.5 Rozwój konkurencyjnego sektora przedsiębiorstw i wsparcie reindustrializacji. 1.6 Rozwój potencjału turystycznego. 1.7 Konkurencyjne i ekologiczne rolnictwo oraz rozwój produktów regionalnych.	Cel strategiczny I: Konkurencyjna gospodarka lokalna. Cel operacyjny I.1 Rozwój potencjału edukacyjno-wychowawczego dzieci, młodzieży i osób dorosłych z gminy Kłodawa. Cel operacyjny I.2 Wzmocnienie potencjału gospodarczego.
CEL STRATEGICZNY 2. Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi. 2.1 Wzrost dostępności i efektywności kształcenia oraz wychowania przedszkolnego i opieki nad najmłodszymi dziećmi. 2.2 Promocja włączenia społeczno-zawodowego oraz kompleksowe wsparcie seniorów. 2.3 Wysoka jakość i dostępność usług medycznych oraz upowszechnianie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego stylu życia. 2.4 Zapewnienie bogatej oferty kulturalnej oraz ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego. 2.5 Rozbudowa oraz modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, a także upowszechnianie i promocja sportu.	Cel strategiczny II: Sprawny i efektywny system usług publicznych warunkujący odpowiednią jakość życia, pracy i bezpieczeństwa mieszkańców. Cel operacyjny II.2. Rozwój infrastruktury technicznej i komunalnej. Cel operacyjny II.3. Wsparcie systemu zarządzania bezpieczeństwem publicznym oraz wzmocnienie obrony cywilnej Cel operacyjny II.4. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu. Cel operacyjny II.5 Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej.

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030	Strategia Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2023-2033
2.6 Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i poczucia tożsamości regionalnej.	
CEL STRATEGICZNY 3. Integracja przestrzenna regionu. 3.1 Modernizacja oraz rozwój infrastruktury komunikacyjnej i transportu zbiorowego. 3.2 Wzmocnienie dostępności infrastruktury teleinformatycznej. 3.3 Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego i publicznego. 3.4 Ochrona środowiska przyrodniczego, w tym przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu. 3.5 Rozwój funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich wraz z ich obszarami funkcjonalnymi.	Cel strategiczny III. Wysoka jakość środowiska i funkcjonalna przestrzeń. Cel operacyjny III.1. Funkcjonalna przestrzeń, ochrona przyrody oraz racjonalne wykorzystanie środowiska naturalnego. Cel operacyjny III.2. Zachowanie jakości przestrzeni oraz dziedzictwa kulturowego. Cel operacyjny III.3. Zwiększenie dostępności transportowej.
CEL STRATEGICZNY 4. Region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę. 4.1 Efektywna współpraca międzyregionalna i transgraniczna. 4.2 Atrakcyjny wizerunek i rozpoznawalna marka województwa. 4.3 Wysoka sprawność działania administracji publicznej i instytucji regionalnych oraz współdziałanie na rzecz rozwoju regionu. 4.4 Wzmocnienie roli i integracja systemów zarządzania strategicznego oraz planowania przestrzennego na poziomie regionalnym i lokalnym. 4.5 Rozwój e-usług i kompetencji cyfrowych społeczeństwa.	Cel strategiczny II: Sprawny i efektywny system usług publicznych warunkujący odpowiednią jakość życia, pracy i bezpieczeństwa mieszkańców. Cel operacyjny II.1. Sprawne i efektywne zarządzanie terytorialne. Cel operacyjny II.3. Wsparcie systemu zarządzania bezpieczeństwem publicznym.

Źródło: opracowanie własne

11. Spójność strategii rozwoju gminy ze strategią ponadlokalną

Miejski Obszar Funkcjonalny Gorzowa Wielkopolskiego (MOF GW) jest jednym z obszarów strategicznej interwencji Województwa Lubuskiego. Z perspektywy samorządów je tworzących oraz mieszkańców tego obszaru, jest przede wszystkim kształtującą się wspólnotą samorządową jednostek terytorialnych północnej części województwa lubuskiego. Obejmuje swoim zasięgiem 10 gmin, które wykazują się wspólnymi uwarunkowaniami rozwoju i mają wspólne cele rozwoju. Partnerstwo tworzą miasta: Gorzów Wielkopolski, Kostrzyn nad Odrą, gminy miejsko-wiejskie: Skwierzyna, Strzelce Krajeńskie, Witnica, gminy wiejskie: Bogdaniec, Deszczno, Kłodawa, Lubiszyn i Santok.

Współpraca miast i gmin w ramach MOF GW ma już wieloletnią tradycję, choć należy podkreślić, iż formalne porozumienie samorządów tworzących MOF GW kształtowało się długo. Współpraca poszczególnych samorządów jest kluczowa dla sprostania wyzwaniom przyszłości. Wyrazem współpracy samorządów jest Strategia rozwoju ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Gorzowa Wielkopolskiego 2030.⁴

Strategia Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2023-2033 spójna jest z celami rozwoju przyjętymi w Strategii rozwoju ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Gorzowa Wielkopolskiego 2030.

Tabela 8. Spójność Strategii Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2023-2033 ze Strategią rozwoju ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Gorzowa Wielkopolskiego 2030

Strategia rozwoju ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Gorzowa Wielkopolskiego 2030	Strategia Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2023-2033
Cel 1. Wysoka jakość życia mieszkańców oraz spójność społeczna obszaru MOF GW. 1.1. Edukacja przyszłości MOF GW. 1.2. Polityka społeczna przyczyniająca się do polepszenia jakości życia mieszkańców. 1.3. Rozwinięta gospodarka mieszkaniowa 1.4. Rozwinięta oferta czasu wolnego.	Cel strategiczny I: Konkurencyjna gospodarka lokalna. Cel operacyjny I.1 Rozwój potencjału edukacyjno-wychowawczego dzieci, młodzieży i osób dorosłych z gminy Kłodawa. Cel strategiczny II: Sprawny i efektywny system usług publicznych warunkujący odpowiednią jakość życia, pracy i bezpieczeństwa mieszkańców.

⁴ Za: Strategia rozwoju ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Gorzowa Wielkopolskiego 2030

Strategia rozwoju ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Gorzowa Wielkopolskiego 2030	Strategia Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2023-2033
	Cel operacyjny II.2. Rozwój infrastruktury technicznej i komunalnej. Cel operacyjny II.3. Wsparcie systemu zarządzania bezpieczeństwem publicznym oraz wzmocnienie obrony cywilnej Cel operacyjny II.4. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu. Cel operacyjny II.5 Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej.
Cel 2. Konkurencyjna, inteligentna i zielona gospodarka. 2.1. Zrównoważony rozwój gospodarczy MOF GW. 2.2. Transformacja gospodarki w kierunku innowacyjnej i zielonej 2.3. Rozwinięta oferta turystyczna.	Cel strategiczny I: Konkurencyjna gospodarka lokalna. Cel operacyjny I.2 Wzmocnienie potencjału gospodarczego.
Cel 3. Wysoka jakość środowiska i spójność przestrzenna obszaru MOF GW. 3.1. Ochrona środowiska i aktywna adaptacja do zmian klimatycznych. 3.2. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych. 3.3. Skoordynowane planowanie przestrzenne.	Cel strategiczny II: Sprawny i efektywny system usług publicznych warunkujący odpowiednią jakość życia, pracy i bezpieczeństwa mieszkańców. Cel operacyjny II.3. Wsparcie systemu zarządzania bezpieczeństwem publicznym. Cel strategiczny III. Wysoka jakość środowiska i funkcjonalna przestrzeń. Cel operacyjny III.1. Funkcjonalna przestrzeń, ochrona przyrody oraz racjonalne wykorzystanie środowiska naturalnego. Cel operacyjny III.2. Zachowanie jakości przestrzeni oraz dziedzictwa kulturowego. Cel operacyjny III.3. Zwiększenie dostępności transportowej.
Cel 4. Wysoka dostępność komunikacyjna MOF GW. 4.1. Zwiększona wewnętrzna spójność i dostępność komunikacyjna. 4.2. Zwiększona zewnętrzna dostępność komunikacyjna.	Cel strategiczny III. Wysoka jakość środowiska i funkcjonalna przestrzeń. Cel operacyjny III.3. Zwiększenie dostępności transportowej.
Cel 5. Efektywna współpraca i zarządzanie na rzecz zrównoważonego rozwoju MOF GW.	Cel strategiczny II: Sprawny i efektywny system usług publicznych warunkujący odpowiednią jakość życia, pracy i bezpieczeństwa mieszkańców

Strategia rozwoju ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Gorzowa Wielkopolskiego 2030	Strategia Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2023-2033
5.1. Partnerstwo na rzecz MOF GW. 5.2. Zintegrowana obsługa mieszkańców i klientów MOF GW w ramach e-usług oraz rozwój narzędzi SMART.	Cel operacyjny II.1. Sprawne i efektywne zarządzanie terytorialne.

Źródło: opracowanie własne

12. Spis map, rysunków, tabel i wykresów

Mapa 1. Struktura osadnicza gminy Kłodawa	40
Mapa 2. System powiązań przyrodniczych	45
Mapa 3. System powiązań hydrologicznych	49
Mapa 4. Główne korytarze i elementy sieci transportowej na terenie gminy Kłodawa	51
Mapa 5. Główne elementy infrastruktury technicznej	54
Mapa 6. Główne elementy infrastruktury społecznej gminy Kłodawa	55
Mapa 7. Gmina Kłodawa na tle obszaru funkcjonalnego MOF Gorzowa Wielkopolskiego	66
 Rysunek 1. Schemat prac nad aktualizacją Strategii Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2023-2033	5
Rysunek 2. Cele Strategii Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2023-2033	26
 Tabela 1. Czynniki rozwojowe SWOT gminy Kłodawa	18
Tabela 2. Wyzwania rozwojowe gminy Kłodawa	20
Tabela 3. Ocena stanu jednolitych części wód rzecznych na obszarze gminy Kłodawa	46
Tabela 4. Stan, cele środowiskowe oraz określenie ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych dla JCWPd na terenie gminy Kłodawa	48
Tabela 5. Ocena aktualności lokalnych polityk rozwoju Gminy Kłodawa	72
Tabela 6. Propozycja wskaźników rezultatu i produktu	73
Tabela 7. Spójność Strategii Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2023-2033 ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030	76
Tabela 8. Spójność Strategii Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2023-2033 ze Strategią rozwoju ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Gorzowa Wielkopolskiego 2030	78

Uzasadnienie

Aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2023-2033 została opracowana zgodnie z trybem określonym w uchwale nr XIII/127/2025 Rady Gminy Kłodawa z dnia 16 kwietnia 2025 r. w sprawie przystąpienia do opracowania aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2023-2033 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji, zmienionej uchwałą nr XVIII/176/2025 Rady Gminy Kłodawa z dnia 29 października 2025 r. oraz uchwałą nr XXII/202/2026 Rady Gminy Kłodawa z dnia 4 marca 2026 r.

Proces opracowania dokumentu przebiegał zgodnie z ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. 2025 poz. 198 z późn. zm.) oraz ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2026 poz. 662 z późn. zm.).

Strategia Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2023-2033 jest dokumentem strategicznym, wyznaczającym długofalowe kierunki rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego gminy, integrującym te obszary. Stanowi odpowiedź na wyzwania stojące przed gminą w perspektywie najbliższych 10 lat, w tym takie jak zmiany klimatu, procesy demograficzne, rozwój technologii, rosnące oczekiwania społeczne oraz zmieniające się uwarunkowania krajowe i międzynarodowe. Dokument określa wizję gminy, a także definiuje cele i kierunki działań, których realizacja będzie możliwa poprzez szczegółowe polityki, programy i plany wykonawcze.

Projekt dokumentu wymagał obligatoryjnych działań w zakresie konsultacji i opiniowania. Na podstawie art. 6 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. 2025 poz. 198 z późn. zm.) oraz uchwały nr XIII/127/2025 Rady Gminy Kłodawa z dnia 16 kwietnia 2025 r. w sprawie przystąpienia do opracowania aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2023-2033, jak także uchwał zmieniających – nr XVIII/176/2025 Rady Gminy Kłodawa z dnia 29 października 2025 r. oraz nr XXII/202/2026 Rady Gminy Kłodawa z dnia 4 marca 2026 r., przeprowadzono konsultacje społeczne projektu aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2023-2033. Raport z przeprowadzonych konsultacji został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Kłodawa. Uzyskano ponadto wymagane prawem opinie Zarządu Województwa Lubuskiego oraz Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Bydgoszczy i Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Poznaniu.

Odstąpiono od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Zapisy projektowanego dokumentu nie naruszają zasad prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego. Stanowisko powyższe uzgodniono z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim (pismo WOOŚ.411.59.2026.EK z dnia 27.03.2026 r.) oraz Lubuskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Gorzowie Wielkopolskim (pismo NZ.9022.164.2026.AD z dnia 02.04.2026 r.).

W związku z powyższym podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2023-2033 jest w pełni uzasadnione.